National Library 56 253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4

National Library Bibliothèque Nationale
Second class mail registration number — 1699
JAN 28 1981
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

B103/c/5

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 6 (2738) XXX aastakäik — Neljapäeval, 22. jaanuaril 1981 — Thursday, January 22, 1981 — Üksiknumbri hind 50 centi

Vangistatud ameeriklased lõpuks vabaduses

Saabusid teisipäeval lennuteel üle Alzhiiri Lääne-Saksamaale

WASHINGTON — Pärast mitmeid tehnilisi takistusi läbirääkimiste viimastel minutitel suudeti lõpuks kõik probleemid lahendada ja 52 Ühendriikide saatkonnaametnikku, diplomaati ja teenistujat, keda Iraanis seadusevastaselt vangis oli hoitud 444 päeva, pääsesid lõpuks vabadusesse. Vabastatud ameeriklased viidi möödunud teisipäeval Alzheeria reisilennukitel Alzhiiri, kus neil vastas oli Ühendriikide ambulants-lennukid, milledega nad toimetati Frankfurti ja sealt ameerika sõjaväehaiglasse Wiesbadeni, kus neile tehakse arstlik ülevaatus.

Pantvangide vabastamine sattus just sellele momendile, mil Ühendriikides toimus presidentide vahetuse tseremoonia. Endine president Carter lootis, et tal jääb võimalus teatada vangide vabanemisest ameerika rahvale,

kuid lennuk vabastatutega startis Teheranist pool tundi pärast seda kui uus president Reagan oli ametisse vannutatud ning tema ülesandeks jäi suure uudise ametlik teatamine rahvale.

Endine president Carter pidi siiski teisipäeval sõitma Wiesbadeni ja kohtama seal vangidega.

Kogu Ühendriikide rahvas ohkab pärast pantvangide kriisi lahendamist kergendatult ja eriti suur rõõm valitseb vabastatute perekondades. Vangide vabastamisega võeti ka suur koorem Reagani administratsioonilt, kes oleks pidanud hakkama kohe ametisse tulekul lahendama tülikat ja vaevarikast pantvangide probleemi.

Vangide vabastamise läbirääkimistel olid suured teened Ühendriikide välisministri asetäitjal Warren Christopheril, kes osavalt juhtis Alzheeria diplomaatide vahetalitusel läbirääkimisi Teheraniga.

Vabanenud ameeriklased näisid väsinutena kuid nad olid ilmselt hea tervise juures ja erakordselt rõõmsad oma ootamatu vabanemise üle. Neil ei olnud kuni Teherani lennuväljal lennukisse astumiseni üldse aimu kuhu nad viiakse ja mis nendega tehakse.

Kogu vabastamise rahaline tehing hõlmas kogusummas 8 miljardit dollarit, mille ameeriklased paigutasid Iraani valitsuse arvele Inglise riigipangas. See rahasumma koosnes Ühendriikides külmutatud Iraani summadest. Kuid Iraani valitsus nõustus sellest summast maksma oma võlgade katteks Ühendriikide ja teiste riikide pankadele 3,6 miljardit dollarit. Kokkuleppe kohaselt reserveeritakse üldsummast ka 1,5 miljardit dollarit nende nõudmiste katteks, mis tulevikus peaksid kerkima Iraani valitsuse vastu. Seega jääb Iraani valitsusele otseseks kasutamiseks vähem kui 3 miljardit dollarit. Ühendriikide valitsus andis Iraanile ka lubaduse, et vangistatud ameeriklased ei tõsta kohtulikke nõudmisi Iraani vastu oma ebaseadusliku arreteerimise ja pikaajalise vangistamise pärast.

Eesti Rahvusteater Kanadas korraldas omavahelise koosviibimise, kus arutati teatrialaseid mõtteid. Kalliks külaliseks peamiselt noortest koosnevas seltskonnas oli eesti balleti ema Rahel Olbrei. Pildil vasakult Valli Voitk, Riina Reinik, Rahel Olbrei ja Lydia Olvet. Foto: Vaba Eestlane

President Reagan vannutati

Ameerika pantvangid pääsesid Iraanist pool tundi pärast vannutamise tseremooniat

WASHINGTON — Ühendriikide uus president Ronald Reagan vannutati möödunud teisipäeva lõuna ajal Washingtonis toimunud avalikul tseremoonial pidulikult ametisse ning tema esimeseks sammuks presidendina oli alla kirjutada korraldusele, mille kohaselt uute riigiteenijate ametisse palkamine pannakse koheselt seisma. Vannutamise juures viibis ka endine president Jimmy Carter, kes sõitis kohe pärast seda lennukil oma koju Georgiasse, Plainsi, kuhu ta jääb esialgu elama.

Ronald Reagani presidendiamet algas õnneliku tähe alla, kuna just tema ametisse õnnistamise ajal lasti Iraanis vabaks 52 ameerika saatkonnaametnikku, diplomaati ja teenistujat, keda seal oli üle aasta ebaseaduslikult vangis peetud.

President Reagan oma ametisse astumise kõnes kinnitas, et Ühendriigid on selleks liiga suur riik, et piirduda väikeste unistustega.

Ta pani rahvale südamele alustada uut ajastut ja rahvuslikku ärkamist. President puudutas ka majanduslikke probleeme ja inflatsiooniga kaasuvaid raskusi, mis ähvardavad miljoneid inimesi. Ta rõhutas Ühendriikide hiigeltööstuse täies ulatuses käiku rakendamise, valitsuse väljaminekute kärpimise ja maksude vähendamise vajadusi.

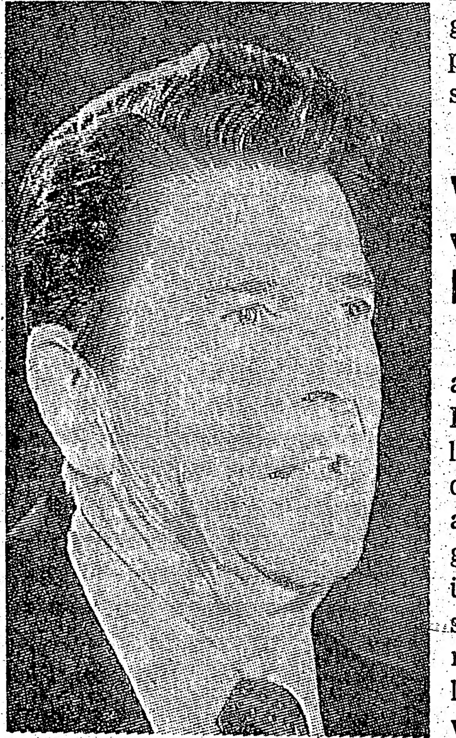

Ühendriikide president Ronald Reagan.

Pärast vande andmist toimus presidendi ametisse õnnistamise paraad Pennsylvania avenüül.

President ja tema abikaasa sõitsid avatud autos, vastandina endisele presidendile Carterile, kes paraadi ajal kõndis koos abikaasaga jalgsi.

Õhtul toimus suur tulevärk ning üheksa ametisse õnnistamise balli, mida kõiki presidendipaar lühemaks ajaks külastas.

Lahkhelid Poola tööliste juhtkonnas

GDANSK — Poola iseseisva ametiühingu Solidaarsuse üleriiklik komisjon otsustas jatkata võitlust viiepäevase töönädala rakendamiseks ja avaldada valitsusele survet möödunud suvel antud lubaduste ellu viimiseks. 55-liikmeline komisjon deklareeris, et ta taotleb valitsusega läbirääkimisi viie-päevase töönädala probleemi lahendamiseks ning kasutab streike oma nõudmiste läbisurumiseks. Komisjoni seisukohad on vastuolus Solidaarsuse juhi Lech Walesa seisukohtadega, mis ei poolda praeguses faasis uute streikide alustamist. Walesal olid pärast Itaaliast koju jõudmist pikemad läbirääkimised Poola peaministri Jozef Pinkovskiga ning nende läbirääkimiste mõjul pooldab Walesa mõõdukat ja tagasihoidlikumat poliitikat.

Walesa otsib valitsusega kompromissi

VARSSAVI — Poola iseseisva ametiühingu Solidaarsuse juht Lech Walesa saabus Itaaliast külaskäigult tagasi koju, kus ta avaldas kohe deklaratsiooni, et tema arvates on võimalik kompromissiga lahendada valitsuse ja ametiühingu vahel tekkinud lahkarvamisi viiepäevase töönädala rakendamiseks. Poliitilised vaatlejad Poolas arvavad, et ametiühing teeb valitsusele vaba laupäeva rakendamisel järelandmisi, kuna Solidaarsuse Varssavi osakonna juhid avaldasid juba mõtteid, et Poola ei saa puht majanduslikel põhjuseil rakendada üleöö 5 päevast töönädalat.

Varssavis märgitakse, et Walesal oli Roomas paavstiga kolm kohtamist ja nõupidamist.

„Observer" kirjeldab protsesse ja vabadusvõitlust Eestis

WASHINGTON (Vaba Eestlase kaastööliselt) — Inglise tuntud suure tirazhiga soliidses nädalalehes „Observer" ilmus 19. jaanuaril pikem artikkel Balti riikidest, kusjuures erilist tähelepanu oli omistanud Eestile. Artikli autoriks on tuntud ajakirjanik Peter Reddaway, kes kirjutas ka eessõna mõni aeg tagasi trükist ilmunud Andres Küngi ingliskeelsele raamatule „Dream of Freedom".

Artikli lähtepunktiks on äsja Tallinnas toimunud eesti vabadusvõitlejate Mart Nikluse ja Jüri Kukk kohtuprotsess, kuid sellele lisaks käsitatakse dissidentide tegevust üldiselt ja juhitakse tähelepanu nõukogude valitsuse üha rangemale hoiakule vabadusvõitlejatesse suhtumisel.

Vihjatakse Niklusele antud raskele karistusele ja mainitakse, et selliste karistuste andmine on tihedalt seotud Eestis tekkinud rahvusliku liikumisega ja selle mahasurumisega.

Peter Reddaway mainib, et N. Liidu KGB ülem ja poliitbüroo liige Juri Andropov käis 20. oktoobril Tallinnas, kus ta kontrollimata andmete põhjal vallandas Eesti NSV KGB ülema August Pork'i. Artiklis juhitakse tähelepanu ka Balti riikidest välja saadetud avalikule kirjale Ribbentrop-Molotovi pakti vastu protesteerimiseks.

Edasi mainitakse Tallinnas detsembris toimunud kohtuprotsessi, kus neli endist natsidega koos töötajat surma mõisteti.

(Reddaway mõtleb siin ilmselt Minskis toimunud kohtuprotsessi, kuna meil teada oleva informatsiooni kohaselt pole Tallinnas sellist protsessi toimunud. Toim.). Autor leiab, et selliste protsesside lavastamisega tahetakse rahvast hirmutada ja terroriseerida, kuna rahvuslik käärimisprotsess on läinud liiga kaugele.

Kirikuvargused Eestis

Hiljuti tabati Eestis kirikuvargad isa, poeg ja nende tuttav, kes olid varastanud juba kaheksa aastat kirikuist kroonlühtreid, maale ning väiksemaid esemeid. Kallumäe kiriku kroonlühtrid saadi Venemaalt kätte, kuid need olid osadeks tükeldatud. Kohtus määrati varastele 5, 10 ja 15 aastat. Grupi peamees ütles, et ta poleks üldse varastanud, kui oleks teadnud, et ka kirikute vara kuulub riigile. Tema arvates olid kirikud kolikambrid, kus igamees võis võtta, mis talle meeldis.

USA ei taandu India ookeanist

Suured merejõud jäävad kaitsma õliallikate piirkondi

WASHINGTON — Vaatamata sellele, et ameerika pantvangide kriis on nüüd lahendatud, ei kavatse Ühendriigid eemaldada Pärsia lahe piirkonda koondatud tugevat sõjalaevastikku. Kriisi haripunktil oli selles piirkonnas 38 suuremat Ühendriikide sõjaleva, millede hulka kuulusid ka neli lennukite emalaeva 300 lennukiga. Viimasel ajal on seda laevastikku mõningal määral vähendatud kuid Ühendriikide sõjajõud moodustavad Pärsia lahe lähikonnas ikkagi veel erakordselt tugeva sõjalise löögirusika.

Arvestades Kesk-Idas praegu valitseva pineva olukorraga, mis Iraani-Iraagi sõja taustal on muutunud eriti pingeliseks, ei ole mõeldav, et Ühendriigid tooksid ära oma sõjajõud piirkonnast, kus asuvad maailma suurimad õlivarud.

Ühendriikide valvsus muutub Kesk-Idas isegi tunduvalt suuremaks pärast seda kui Valgesse Majja tuli uus president Ronald Reagan,

kelle programmi üheks alustalaks on Ühendriikide sõjalise tugevuse igakülgne tõstmine.

Sõjalaevastiku varustamiseks luuakse tugevad merebaasid Omanisse, Somaaliasse ja Keeniasse, milleks ettevalmistused on juba pikema aja jooksul käimas. Tugevad õhujõudude baasid ehitatakse ka Egiptusesse ning India ookeanis jääb laevastiku toetuspunktiks inglastele kuuluv Diego Garcia saar.

Asjatundjad mainivad, et see toetuspunktide rajamine sellesse piirkonda toob suure muudatuse Ühendriikide senises merestrateegias, mis pani pearõhu Vaiksele ja Atlandi ookeanidele, Vahemerele ja Kariibi merele.

KONTSERT * BÜROO

Pianist-komponist
MICHAEL NYMAN, Inglismaalt
pühapäeval, 8. veebruaril kell 4 p.l.
Royal Conservatory of Music Concert Hall
Seeriapääsmed maksvad — Üksikpääsmed $5, $4, $3

Pühapäeval, 1. veebruaril, 1981, kell 3.00 p.l., Eesti Majas, Torontos
MARIE UNDER'i
MÄLESTUS-KONTSERTAKTUS
Kaastegevad: KALJO RAID, HELMI BETLEM, VALVE ANDRE, LYDIA VOHU, ERIKA VESKIMETS-SOLOM, AVO KITTASK, RITA SUI, MARET LEPIK, CANTATE DOMINO SEGAKOOR CHARLES KIPPERI JUHATUSEL. Kõne — „MÄLESTUSI MARIE UNDERIST" — KAUL KADAK. Kunstiline kujundaja: LYDIA VOHU. Esiettekandele tulevad 3 uut helitööd Marie Underi luule ainetel AVO KITTASK'i esitusel
EESTI LIIT KANADAS KORRALDUSEL — Kohvik avatud kell 1.00 p.l. Pääsmed $4.00, õpil. $3.00

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1981. aastaks!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto

PEATOIMETAJA: Karl Arro

TOIMETAJA: Hannes Oja

POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7

TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Eesti Tõlkefond pidas oma peakoosoleku, kus laiendati eesolevat tegevust mitmesuguste uute ideedega. Pildil koosolekust osavõtjaid, esimeses reas vasakult Salme Parish, R. Antik, W. Noolandi, J. Pahapill, Stella Kerson ja uus esimees Avo Kittask, seisavad J. Ramjalg, Elsa Vellner, A. Truuvert, L. Leivat, A. Viirlaid ja Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo. Foto: Vaba Eestlane

Tallinna protsess

Äsja saabus okupeeritud Eesti pealinnast Tallinnast masendav teade, et seal on 10 aastase sunnitööga ja 5 aastase asumisele saatmisega rängalt karistatud vabadusvõitlejat Mart Niklust, kuna teine kaebealune Jüri Kukk pääses kergema otsusega — 2 aastase sunnitööga. Mõlemate vastu tõsteti süüdistus ENSV kriminaalkoodeksi §68 alusel, mis vihjab „nõukogude vastasele agitatsioonile ja propagandale.“

Praktiliselt ei olnud kumbki kaebealustest tegelenud nõukogude korra vastase propagandaga, vaid nad nõudsid ainult eesti rahvale nende põhiliste õiguste taastamist — õigust enesemääramisele ja põhilistele inimõigustele. Need on põhimõted, millede rakendamise suhtes Helsingis 1975. aastal toimunud konverentsil kokku lepiti ja milledele N. Liidu president ja kommunistliku partei peasekretär Leonid Brezhnev oma käega alla kirjutas. Sellest tulenevalt võiks neid kokkuleppeid venelaste vaatevinklist vaadates nimetada Brezhnevi kokkulepeteks ja tundub paradoksaalsena ja pentsikuna kui inimesi selle eest rängalt karistatakse kui nad riigipea poolt deklareeritud ja allakirjutatud kokkulepete täitmist nõuavad.

Kuid meie ei saa unustada, et N. Liidus ei ole kunagi seadusi, kaasaarvatud põhiseadus, samuti ka mitte rahvusvahelisi kokkuleppeid õiglaselt rakendatud ning nende sisu ja mõtet aus peetud. Seadused ja lepingud on mõeldud ainult selleks, et teenida kommunistliku diktatuuri ja Kremlis valitsevate meeste huvisid ning neid tõlgendatakse ja väänatakse tarbe- ja soovikohaselt või visatakse vajaduse korral hoopis üle parda. Sama saatus on tabanud ka Helsingi inimõiguste kokkuleppeid, milledele kirjutati alla ainult selleks, et saada läänemaailmalt kaudset kuid küllaltki selgekujulist tunnustust oma Teise maailmasõja aegsetele vallutustele ja millede nurka heitmiseks Kremlis oli juba enne otsus tehtud kui Brezhnev neile oma allkirja andis.

Mart Nikluse ja Jüri Kuke sunnitööle saatmine eesti rahvale õiguste nõudmise eest on järjekordseks tõendiks, et N. Liidu kommunistlik rezhiim ei salli teisitimõtlejaid, õiguste ja vabaduste eest välja astujaid. Iga samm, iga sõna ja iga käeviibe, mis on kuidagi seotud rahvuslike ambitsioonide esile tõstmisega, on surmapatt ja selliste mõtete kandjad ja esitajad lähevad oma vaevaseid elupäevi lõpetama Siberisse või saadetakse hullumajadesse. Kui Eestis ja teistes Venemaaga vägivaldselt liidetud riikides leidub veel mehi, kes on valmis oma rahvuslike paleuste eest välja astuma, siis tuleb neid mehi eriti hinnata ja kõrgele pjedestaalile tõsta, kuna nad riskivad teadlikult vabaduse või elu kaotamisega oma rahva vabaduse ja tuleviku eest võitlemisel.

Tundub paradoksaalsena, et Mart Niklusele ränga karistuse määramine Helsingi kokkulepete rakendamise eest võitlemisel määrati just siis kui Madriidis toimub teine Helsingi konverentsi järelnõupidamine, kus just arutusele pidid tulema need küsimused kui suurel määral üks või teine riik viis astat tagasi sõlmitud leppeid on rakendanud ja kui palju ta nende vastu on eksinud. Siin võib oletada, et venelased tahtsid Madriidis kokku tulnud 35 rahvuse delegaatidele näidata kui vähe nad hoolivad läänemaailma protestidest ja kui kindlalt nad hoiavad oma liini, mis ei salli ühtegi väljaspoolt tulnud kriitikat ega vahelesegamist oma survepoliitikasse ega vähemusrahvaste väljaradeerimise protsessi. Kuigi Moskva konverentsi alul läks kaasa lääneriikide ettepanekuga, et konverentsil tulevad arutusele ka inimõiguste küsimused, on venelased nendest omapoolsete koomiliste vastusüüdistustega katsunud mööda laveerida ning on jäänud oma originaalsete seisukohtade juurde, et Madriidis tuleb nõupidamiste raskuspunkt asetada detente taaselustamisele ja desarmeerimise küsimustele.

Meie ülesandeks ja kohustuseks oleks praegu Mart Nikluse ja Jüri Kuke protsessi lääneriikides nii palju tutvustada kui vähegi võimalik ning informeerida ka Madriidi konverentsi Tallinnas inimõiguste eest võitlejatele määratud karmidest karistustest. See ei ole kerge ülesanne, kuna läänemaailmas puudub õige arusaamine kommunismile alistatud rahvaste hädadest ja viletsustest, siin ei suudeta lihtsalt sügavamalt asja tuumasse tungida ja sellest oma järeldusi teha. Seda pidi järjekordselt kogema Eestlaste Kesknõukogu Kanadas esimees Laas Leivat kui ta kolmele suuremale Toronto päevalehele teatas Tallinna protsessi tulemustest. Ajalehtede toimetused suhtusid tema informatsiooni ükskõikselt, üks leht isegi kinnitas, et see teade teda üldse ei huvita. Ja selle aktsiooni lõpptulemuseks oli, et ükski Toronto suurlehtedest Tallinna protsessi tulemusi ei maininud.

Pimedus, teadmatus ja lühinägelikkus on läänemaailmas tõesti suured, kuid see ei tohi meid heidutada. Kui dissident Shtsharanskile ja teistele tema rahvusest inimõiguste eest väitlejatele on lääne ajakirjanduses leitud ruumi leheküljede kaupa, siis peaks seda leiduma ka Mart Nikluse ja Jüri Kuke õiglase võitluse ja nende meeste karistamise selgitamiseks. Siin oleks vaja organiseerida süstemaatilist lugejakirjade kampaaniat, mille teostamisel eriti oma abi peaksid andma meie noorema generatsiooni esindajad. Võitlus on erakordselt raske kui seda peab pidama kahel rindel — ühest küljest vägivald valitsejate ja nende terroripoliitika vastu kuid teisest küljest ka nende vastu, kes siin läänemaailmas selle vägivalla ees silmad kinni pigistavad. Meid on vähe ja meil on sõpru vähe, kuid sellised mehed nagu Mart Niklus ja Jüri Kukk tiivustavad meid maksimaalsetele pingutustele meie rahvale tehtud ülekohtu selgitamisel ja õiguste nõudmisel.

K. A.

„Vaba Eestlane" — vabade eestlaste ajaleht!

Väljavaated Quebecis:

Liberaalid võivad võita Levesque'i

WILLIAM STEWART

(CANADIAN SCENE) — Poliitilised vaatlejad, kes on jälginud Quebeci sündmusi, ennustavad Rene Levesque'i valitsuse kukkumist käesoleva aasta üldvali mistel.

Valitsuse iga on ette nähtud viis aastat, kuid on kujunenud tavaks uued valimised nelja aasta pärast välja kuulutada ja vahest koguni veel varem. Väljaarvatud kriisiajad, peetakse valitsuse viiendat aastat võimulolekut nõrkuse ja kartuse tundemärgiks.

Levesque'i valitsus, mille eesmärgiks on iseseisev Quebec, valiti võimule 1976. a. 41% häältega. Ülejäänud osa häältest läks kas liberaalidele, teistele väiksematele parteidele või iseseisvatele kandidaatidele.

Üldine arvamine oli, et Levesque'i Parti Quebecois kuulutab välja valimised enne 1980. a. lõppu ja astub valijate ette, et endale kindlustada teist termiini. See oligi kavas, kuid eelmise aasta maikuus toimunud referendum lõi need plaanid segamini, kuna valijad olid PQ poliitikale vastu, mis nägi ette Quebeci iseseisvust, kuid majanduslikku liitu ülejäänud Kanadaga.

Üldvalimiste asemele kuulutati välja aga osalised valimised 17. novembril, et täita vakantseks jäänud kohti Quebeci parlamendis.

PQ lootis need kohad võita, kuna vakantsed kohad oli johtunud opositsiooni lahkumisest parlamendist.

Parti Quebecois ei võitnud nendel valimistel ning peaminister Levesque ning tema pooldajad asetavad oma lootused 1981. a. valimiste võitmiseks propagandale, mis nad hakkavad tegema föderaalvalitsuse vastu kanada põhiseaduse mitte-muutmise osas. Quebeci poliitilisi traditsioone arvestades peavad nad leidma mingi ettekäände või põhjuse, mille vastu võidelda ja mis ühtlasi kaasa tõmbaks kõik provintsi rahvuslased. Selleks annab põhiseadus palju võimalusi, eriti kui arvestada seda, et põhiseaduse Kanadasse toomine võib anda föderaalvalitsusele kätte võimalusi seda muuta ilma provintside nõusolekuta. Iseasi muidugi on, kas föderaalvalitsus seda teeb. Kuid see on juba kõrvalise tähtsusega valimisvõitluste puhul.

Praegu tundub aga küll nii, et quebeclaste üldine arvamine ei ole suunatud ei föderaalvalitsuse ega põhiseaduse siiatoomise vastu ning võib arvata, et Levesque'i valimiskampaania selles osas ei leia erilist poolehoidu.

Quebeclased on põhiseaduse ümber toimunud vaidlusi kuulanud juba mitmeid aastaid, neid on hakanud need vaidlused tüütama ning nad leiavad, et provintsil on palju tähtsamaid küsimusi lahendada,

pealegi on nad veendunud et Trudeau valitsus ei võta põhiseaduses ette ühtegi muudatust, mis nende provintsi kahjustaks.

Iga kahekümne aasta järgi on märgata Quebecis — ning väiksemal määral ka teistes provintsides — muudatusi ja uusi sihiasetusi. 1960-dad ja 1970-dad aastad tõid kaasa Quebecis palju uusi reforme ja muudatusi administratiivsel alal. Sellega kaasus rahvustunde tõus, mis viis Parti Quebecois tekkimisele ning iseseisvuse taotlemisele. Maikuus toimunud referendum aga näis märkivat selle perioodi lõppu, vähemalt praeguseks, sest Quebeci iseseisvuse idee oli vahepeal oma populaarsuse kaotanud.

Quebeci liberaalide parteil on järgmiste valimiste puhul suuri väljavaateid võiduks ja ometigi on ta kõikidest parteidest kõige vähem rahvuslik.

Quebeci liberaalide juht Claude Ryan ei ehita oma valimiskampaaniat üles emotsioonidele. Kõik gallupi tulemused on näidanud, et Claude Ryani isiklik meeldivus on väga madal, ta lihtsalt ei ole populaarne poliitik. Kuid ometigi on liberaalid võitnud kõik eelvalimised ja sellega tekitanud veendumisi, et 1981. a. valimisvõit kuulub liberaalidele.

Claude Ryani poliitilised veendumused pole kellelegi saladuseks. Ta oli Montreali populaarse ajalehe „Le Devoir'i“ toimetaja ning avaldas selle veergudel oma poliitilise kreedo. Igaüks teab, et ta on valvel prantsuse keelt kõnelevate quebeclaste heaolu ja huvide eestolgu need siis kas Quebecis või mõnes teises provintsis.

Kuid ta pole oma valimiskampaanias kordagi kasutanud rahvustunde õhutamist ning ta näib olevat huvitatud, et kõik quebeclased võtavad osa Quebeci saatuse määramisest.

Quebeci liberaalide partei otsib praegu kandidaate kõrgete kvalifikatsioonidega ning mitmed Quebeci ajalehed on leidnud omale fõljetoniainet nendest standarditest, mis Clayde Ryan liberaalide kandidaatidelt nõuab.

Võib-olla alateadlikult, kuid fakt on, et Parti Quebecois jättis kogu oma tegevuse jooksul mulje nagu oleksid Quebecis sündinud ja prantsuse keelt rääkivad kodanikud ainukesed autentsed quebeclased. See hoiak kutsus esile palju pahameelt ja otsest vaenulikkust kõikide nende poolt, kes ei ole Quebecis sündinud ja kes ei räägi prantsuse keelt, kes küll elavad Quebecis, kuid kellede tagapõhi on väga mitmetahuline. See muidugi ei ole PQ avalik hoiak, kuid nagu selle paragrahvi alguses mainitud, võib see alateadlik olla. Et see aga nii on, näitab asjaolu, et Quebeci provintsivalitsuses on teenistujad peagu eranditult prantsuse keelt rääkivad ja seal sündinud quebeclased. Sama kehtib ka provintsi valitud juhtide kohta.

Kui senine kahekümne-aastak püsib, võib ennustada, et järgmised kakskümmend aastat on eelmisest erinevad.

Erinevad just selle poolest, ülespuhutud rahvustunne on ennast tühjaks ammendanud ja nüüd on algamas aeg, kus Quebeci saatuses on sõnaõigus ka inglise keelt rääkivail quebeclastel ja ka neil on võimalik juhtivaid positsioone täita.

Kriitika kommunismile

Soome Rahukaitsjate Organisatsioon ja punased pastorid Moskva käsilasteks

HELSINGI — Soome parempoolseima partei kokoomuse parema tiiva esindaja Pentti Mäki-Hakola arvustas enne jõulu parlamendiistungil karmilt Soome Rahukaitsjate Organisatsioonile antava riigiabi. Mäki-Hakola selgitas alul voolusid, mis on ohtlikud demokraatiale ja ristiusule ning vastas siis ise: „Vastus peaks olema kõigile selge. Need on kommunism ja ateism“. Ta tõrjus rangelt tagasi väite, et kommunism on Soomes muutunud rohkem inimnäolisemaks ja demokraatsemaks. „Olen siiski valmis nõustuma sellega, et selle aate pooldajate hulgas võib olla humaniste. Aga see aade ise ei saa kunagi olla humanistlik“.

Ta jätkas: „Kommunismi aade on võimupoliitika. Seda on näha praeguseist Poola sündmusist. Asja tehtud gallupi uurimuse kohaselt on Poolas vaid 5% rahvast, kes vabadel valimistel hääletaks kommunistide poolt. Kuid siis oleks maa okupeerimise ohus, kui need 5 protsenti oma võimupositsioonilt eemaldatakse.“

Ta arvustas Soome Rahukaitsjate organisatsiooni, et see ei ole reageerinud Vietnami terrorile Kamputscheas, ei ole kritiseerinud Kuubat sõdurite saatmise pärast Angoolasse või nälga kannatavasse Etioopiasse.

Ka Afganistani okupeerimist see organisatsioon ei tunne. Kirjanik Paavo Rintala juhatusel tegutsev organisatsioon toimub Mäki-Hakola arvates Soome erapooletust kahjustaval viisil. Samuti isikud ja organisatsioonid, kes töötavad nendega koos, on selle erapooletuse põhimõtte vastased.

Mäki-Hakola kõne tekitas Soome parlamendis ägedaid vastuväiteid. Pastorist rahvasaadik Terho Pursiainen juhtis tähelepanu,

et laiem, kogu maad hõlmav punaste pastorite salaliit on juhtimas Soome kirikut marksistlikele eksiteedele.

Soome Rahukaitsjate Organisatsioon, Vabamõtlejate Liit ja Lenini-Muuseum töötavad Soome valitsuselt saadud summadega, saades aastas 430.000 Soome marka (ca $120.000) toetust. Mäki-Hakola tegi ettepaneku selle toetuse ära jätmiseks, kuid rahad anti siiski soovitud numbrite kohaselt.

Kommentaarid

Lääne-Saksamaa heaoluriigis, mida kogu maailm on pärastsõjaaastatel imetlenud, on märgata esimesi ohtlikke mõrasid. Riiki, mida seni peeti efektiivsuse ja stabiilsuse musternäiteks, on hakanud vaevama majanduslikud mured, mis võivad suuri tagasilööke tuua Bonni heaoluriigi paljureklaamitud süsteemi.

Mis on siis Bonni sotsialistide-liberaalide koalitsiooni valitsusele kõige rohkem peavalu tekitavateks probleemideks?

Väga lihtne, kinnitavad eksperdid. Saksamaa ei ole enam endisel kujul võimeline välisturgudel oma saadustega teiste tehnoloogiliselt kõrgele arenenud riikidega endisel kujul võistlema, mille tulemusena ta väljavaated maailmaturgudel raha tegemiseks kuivavad iga päevaga üha rohkem ja rohkem kokku. Headel ja ilusatel päevadel, kui saksa tehnoloogial ja meistrimeeste tööl ei olnud võistlejat, elasid sakslased laia elu ja saksa sotsialistid mõtlesid rootsi sotsialistide eeskujul ainult heaoluriigi hüvedele, kus iga inimese eest hoolitsetakse isalikult hällist kuni hauani. Valitsus oli heldekäeline kõigile elanikele sotsiaalkindlustuste jagamisega ja garanteerimisega ning suured palgatõusud õõnestasid ja uuristasid termiitidena Saksamaa majandust.

1970-nendatel aastatel hakkasid esinema juba esimesed ohutundemärgid: riigi eelarvetes tekkisid suured puudujäägid. Olukord on pidevalt halvenenud, mida kinnitavad eriti sotsiaalsetele hüvistele minevad summad. Kui 1960. aastal sotsiaalkindlustus maksis riigile dollaritesse arvestatult 15 miljardit, siis nüüd on see paisunud 250 miljardi dollarile, või keskmiselt ligemale 4000 dollarile aastas iga elaniku kohta. Sotsiaalsed ja igasugused heaolu programmid neelavad üle 30 protsendi Lääne-Saksamaa koguproduktsioonist, mis kujutab endast suurt aadrilaskmist majandusele.

Saksamaa tööliste kõrged palgad on võtnud Lääne-Saksamaa töösturitel ja ärimeestel võimaluse välisturgudel edukaks võistlemiseks. Töölistel ja teenistujatel on kindlustatud viienädalane palgaga puhkus aastas ning 1985. aastaks tahetakse see viia kuuele nädalale. Saksa tööliste kuulus tööeetika ei ole enam endisel kõrgel tasemel, kuna töölt puudumise aega arvestatakse keskmiselt 8,4 protsendile ettenähtud tööajast, mis on tunduvalt kõrgem kui näiteks Ameerika Ühendriikides.

Vaatamata nendele probleemidele ja õlihinna tõusule on Bonni valitsus suutnud hoida oma inflatsiooni erakordselt madalal tasemel — 5,5 protsendile aastas. Kuid tööliste uued suured palganõudmised võivad tekitada siin suure muudatuse. Ja mida rohkem king hakkab pigistama, seda ägedamaks muutub kommunistide ja teiste pahempoolsete elementide ässitustöö tööliste hulgas.

Selles olukorras on ka mõistetav, et Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Schmidt on üks entusiastlikumaid detente poliitika pooldajaid. See võimaldab tal venelastega head äri teha ja relvastusele vähem kulutada. Mõned ringkonnad peavad seda realistlikuks poliitikaks, kuid tegelikult on see ühepäevane liblikalend, mis viib tulevikus paratamatult vastu suurtele tagasilöökidele.

☆

Ühendriikides on tekkinud viimasel ajal ärkamistaoline arusaamine, et ameeriklaste viimaste aastate poliitika salaluure organiseerimisel ja luuretegevuse arendamisel on olnud täielikult vale. Kongressi liberaalide survel ei piiratud teatavasti mitte ainult Luure Keskagentuuri tegevust sidudes seda Kongressi kammitsaisse, vaid hakati üle vaatama ka luure alal tegelevatele inimestele, kellede asemel asuti rakendama tehnoloogilise ajastu aparaate ja masinaid, mis pidid tegema täpsema ja põhjalikuma töö kui palgalised ja ideoloogilised agendid.

Tehnoloogia on kahtlemata laiendanud salaluure tegevuspõldu ja võimaldab kiirelt ja valutult kätte saada andmeid, mida varem agentide kaudu oli väga raske ja

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

24. ja 25. jaan. dr. M. Leesment tel. 481-6834.

31. jaan. ja 1. veebr. dr. H. Tari, tel. 922-3824.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 209
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS
Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad.
Annetaja soovid täidetakse.
958 Broadview Ave. Toronto.
Ont. M4K 2R6

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

aeganõudev hankida. Nii registreerivad salaluureks rakendatud aparaadid üllatava täpsusega vene diviiside arvu ja nende tugevuse, punalaevastiku üksuste asukohad, tugevuse ja liikumissuunad, lennuväljade asukohad ja sinna paigutatud lennukite arvu ning samuti ka tuumarakettide asukohad, nende suuruse ja arvu. Viimasel ajal tehakse ka suuri pingutusi tuumarakettidega varustatud allveelaevade avastamiseks, nende jälitamiseks ning nende suuruse kindlaks määramiseks.

Kuid tehnoloogilistest andmetest üksi ei piisa vaenlase sõjamasina operatsioonide kindlaks määramiseks võimaliku sõja puhul. Oluline on ka teada, millised on need plaanid, mis võimaliku sõja puhul ühes või teises sektoris tulevad rakendamisele. Ning siin tekibki murdepunkt, kus tehnoloogiliselt viimistletud aparaadid enam vastuseid ei anna ning need vastused tuleb hankida inimlike sidemete kaudu. Nüüd jõuamegi sinna, kus tähtis osa on täita agentidel, ärahüppajatel, topeltagentidel ja reeturitel, kes on eriti silmapaistvat osa mänginud lääneriikide sõjasaladuste üleandmisel vene salaluure agentuuridele.

On loomulik, et sellist tööd ja tegevust ei saa mõõta ausa töö mõõdupuuga ning siin tuleb sageli kasutada n.n. „räpaseid trikke". Seletaoliste trikkide peale on vene KGB salaluureosakond erakordselt suurte kogemustega meister ning vastuoperatsioonide teostamisel tuleb kasutada samalaadseid võtteid.

Kui USA kongressi liberaalid neid võtteid hakkasid piirama ja CIA tegevust ausa igapäevase töö mõõtudega mõõtma, siis sai CIA suure tagasilöökide osaliseks, millest ta seni ajani ei ole toibunud. Nüüd uue presidendi ja valitsuse ametisse tulekul võib olukorras tekkida siiski tunduv muudatus. Sellele vihjas juba CIA uus Luure Keskagentuuri direktor William J. Casey, kes senati väliskomisjonis mentis, et tema eesmärgiks on CIA tegevuse elustamine ja luuretegevusega seotud inimestele suurema tegevusvabaduse andmine.

Sellest järeldus — James Bond'i ajastu ei ole veel möödas. Uue poliitika tulemusena vajab Ameerika luure jälle energilisi ja julgeid agente, kes on valmis salajase põrandaaluses sõjas nõukogude agentidega elu kaalule pannes võitlema.

AMI

Jaan Oad - naivistliku kunstivoolu harrastaja

Tema Kihnu-ainelised maalid äratavad laialdast tähelepanu

Kahel Eesti Etnograafilise Ringi rahvakunsti õhtul on olnud ulatuslikud väljapanekud Kihnu saarelt pärineva Jaan Oadi maalidest. Üle 80-aastane kunstnik on andnud Kihnu saare ajaloost, inimestest, aga ka ümbritsevast merest hõlmava ülevaate, mis omab suure kultuuriloolise väärtuse. Kuid J. Oadi töödest ollakse huvitatud ka Tallinnas, kus aasta tagasi Tallinna Kunstisalongis Mark Soosaar organiseeris Kihnu naivistide näituse, kuhu kuulub teinegi Toronto mees, nüüd juba surnud Mihkel Sutt.

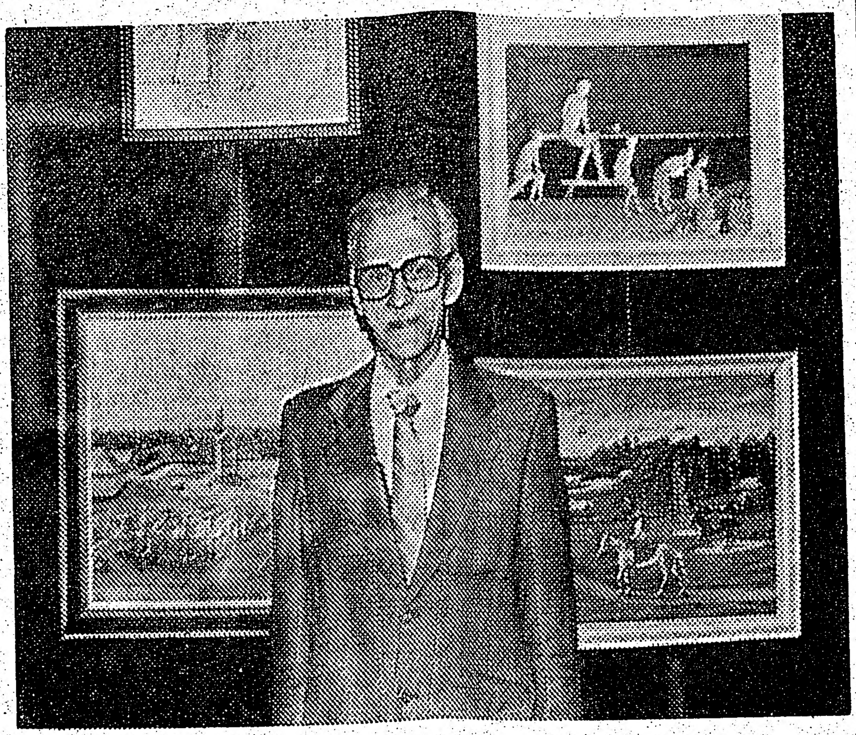

Kihnu endisaja elu oma maalidel kirjeldaja Jaan Oad, oma tööde ees, mis olid väljas hiljutisel Eesti Etnograafilise Ringi rahvakunsti õhtul.
Foto: Vaba Eestlane

J. Oad on Toronto eestlaskonnas jäänud ainult etnograafilisele poolele. Naivistliku kunstivoolu liikmena on ta aga uuesti saanud suure tähelepanu kodumaal ilmuvas kultuuriajalehes, kus antakse etnograaf A. Viirese poolt väga ulatuslik ja kolme reproduktsiooniga täiendatud artikkel.

J. Oad kuulub põhiliselt üleeuroopaliselt levinud sadamakunstnike hulka, kes maalisid sadamaisse tulnud laevu. Laevapiltide maalimine algas Itaalias XVIII sajandil, kust levis üle Euroopa. Õitseajaks oli 19. sajand kuni purjelaevanduse lõpuajani ja fotograafia võiduni.

Neid pilte valmistasid isehakanud sadamakunstnikud laevakapteneile ja reedereile.

Mäletavasti oli varemmainitud M. Sutil Rootsis Halmstadis elades juba hulk merd ja taevast kujutavaid pooleliolevaid maale valmis, kuhu sadamasse tulnud laevad peale maaliti. Seda peetakse ehtsaks naivistlikuks kunstiks ja üheks rahvakunsti haruks, kuna mõned võtavad seda käsitööna.

Kihnu paremaid meremaalijaid J. Oad seletab, et meresõidus olles ta tegeles maalimisega, eriti laevade ja lainete vaatlemisega laeva keulas. Sõitude puhul välislaevadel 1929—32 kasutas ta iga vaba tundi maalimiseks, kuna kaasteenijad tahtsid oma laevast mälestuseks pilte saada, sest tema „lainetuse pildid olid teistest paremad".

J. Oad on sünnipärase kunstiandega, kel on väga hea silm ja etnograafiline oskus Kihnu elu jäädvustamisel, mis on hõlmanud osalt aega juba eelmisest sajandist. Ta sündis 8. detsembril 1889 Kihnus Mõisa külas Karjamaa käsitöökohal. Jaani isa oli puusepp. Pärast nelja kooliaastat oli ta mõnda aega Kihnu kivilaeval kokaks. I maailmasõja ajal Eesti ja Soome randadel laevasõidus ja ehitustöödel. Abiellus 19-aastasena ja jäi kodusaarele töötama laevaehitajana ja puusepana ehitustöödel, suvel ka kalurina.

1920. aasta algul vedas purjepaadiga Tõstamaalt Kihnu kolm korda nädalas posti.

1925. aastal ehitas kälimees Juhan Vesikuga kahasse ühemastilise mootorpurjeka „Vesilind", millega hakkas Tallinna, Pärnusse ja Riiga kive vedama.

1929. aastal läks Hollandi kaudu Atlandile sõitvale laevale, kust aga suure majanduskriisi tõttu kolm aastat hiljem kodusaarele naasis. Oli seal jälle kaluriks, puusepaks ja laevameheks. II maailmasõja ajal jättis pooleli purjeka „Meri" ehitamise ja põgenes ohustava punaarmee eesti Rootsi. Sealt ta lahkus 1949 aastal Kanadasse ja on pärast seda elanud Torontos, töötades siingi puusepana ja nüüd on juba aastaid olnud pensionieas.

J. Oad ütleb, et huvi joonistamise vastu oli tal juba lapsest saadik, aga kohalikus koolis sel ajal ei olnud joonistustundi olemaski.

Kokapoisina ostis ta teenitud raha eest algul vesivärve, siis õlivärve, et vabal ajal purjekaid kujutada. Kodus polnud maalimiseks aega, kuid välislaevadel olles avardus silm ja oli mõneti tulutoovgi, kui ta pildirahadega ostis omale riided selga.

Uus ajajärk algas J. Oadil maalijana Kanadas. Suurema osa oma vabast ajast kasutas maalimisele. Nüüd polnud silmade ees purjekaid, vaid silmade ees muutusid elavaks kodusaare sündmused üsna kaugestki minevikust.

Võibolla ei liikunud käsi siiski nagu süda soovis ja ta täiendas end 1963/64. talvehooajal Toronto tehnikakooli maalimiskursustel nii maastikumaali kui ka portreemaali alal. Elukoha muudatuse tõttu katkes koolis täiendamine järgmisel aastal ja nii lühikeseks tema teadlik kunstiharidus jäigi.

Ta kirjeldab oma tööviisi, et ta ei tee kunagi mingeid eelskitse, vaid pikutab kinnisilmi oma ainet kavandades. Ka pole ta oma töid kunagi teinud selle mõttega, et neid saaks müüa.

Tööd on tehtud iseenese vajaduste rahuldamiseks, mistõttu praegugi on tema kodus kuni 150 tööd, kingitud või müüdud on vaid viiendik sellest.

Neist töödest on umbes sada Kihnu alaloo seerias, kuna ta tahtis minevikü mälestusi alal hoida. Kogu sari on määratu ulatuslik oma kujundusel, kus kodused juured suunasid mõtet ja juhtisid kätt sedavõrd, et kodune elu võttis kuju värvis ja vormis, mis üllatab oma detailsusega vaatajaid. Kihnu mineviku argielu ja tegevus peohetkeilgi on saanud ilmeka esituse selles naivistlikus laadis, mis samal ajal on etnograafiliselt autentne.

Selles pildiseerias on ajaloolisi sündmusi juba aastaist 1784, mis tulevad minevikust lähemale. On haruldasi pilte laevade ehitamisest ja vettelaskmisest koos laevapulmadega, kaljastega kivide veost ja laevadest mitmes sadamas, Kihnu mehed Riias ja Pärnus. Kõike seda, mis nüüd on annud saarerahva elule minevikuliselt huvitava kirjelduse.

J. Oadi kaks esinemist Toronto etnograafilisel näitusel pole seda rikkust suutnud organiseeritult esitada: üheks õhtuks paariks tunniks nii ulatusliku näituse korraldamine on liiga suur töö. Aga see on väga võimas Kihnu ajaloo värvikirevuse vormimine. See on nii hea, et nn. Kihnu kunstnike grupi parema liikmena ta on äratanud huvi kodumaal ja seal leitakse koguni, et selle loomingu „õige koht oleks kodumaa muuseumivaramuis.

Kahju oleks, kui see nii paljukõnelev ja terviklik sari edaspidi kuskil kaugel meretaguseis mais laiali pillataks", leiab etnograaf Ants Viires.

Võibolla Toronto eestlased hakkavad ka nüüd suuremat huvi tundma oma kaaslinlase vastu, kui mujal seda nii kõrgeks hinnatakse.

„Võitleja" edukas tööaasta

Möödunud laupäeval toimus Eesti Majas sihtasutus „Võitleja" korraline aastapeakoosolek. Koos oli üle 30 liikme, kes esindasid 102 osatähe omajat. Koosolekut juhatas esimees A. Jurs, protokollis sekretär E. Lindaja.

Koosoleku avas esimees A. Jurs ja andis 1980. aasta tegevusaruande ajalehe „Võitleja" väljaandmisest, inkorporeerimisest ja leidis, et mittemillestki alatud ajalehe väljaandmine on andnud esimese aastakäigu lõpuni edukaid tulemusi.

Laekur A. Nõmmik esitas kassaaruande, mis näitas tulude poolel $28.053.51 ja kulude poolel $15.073.80, seega jättis esimene aasta väga julgustandva majandusliku ülejäägi.

Ajalehe majandusjuht H. Kivi andis seletusi majandusaruandeisse puutuvaile küsimusile.

Juhatusele avaldati kiitust senise eduka tegevuse eest, misjärel aruanded üksmeelselt kinnitati.

Tegevuskava arutlemisel otsustati jätkata ajalehe väljaandmist samaselt kuue 10-leheküljelise numbriga aastas ja vaatamata eesolevaile kulutuste suurenemisele otsustati ajalehe tellimishind jätta samaks. Uus eelarve kinnitati $20.000 suuruses.

Pikemaid arutlusi oli põhikirja ümber. Lõpuks moodustati komisjon, kuhu valiti H. Teder, A. Mägiso, A. Kala, A. Jurs ja A. Laan, kes vaatavad selle põhikirja veel kord läbi ja saadavad siis Kanada keskvalitsusele kinnitamisele.

Valimistel valiti senine esimees A. Jurs tagasi.

Juhatusliikmeiks H. Kivi, A. Kala. E. Lindaja, A. Nõmmik, E. Salurand ja A. Sumberg. Revisjonikomisjoni O. Raidlo, R. Moks ja V. Raiend.

Peakoosoleku poolt valiti alaliseks „Võitleja" peatoimetajaks A. Jurs, tegevtoimetajaks A. Kala ja majandusjuhiks H. Kivi.

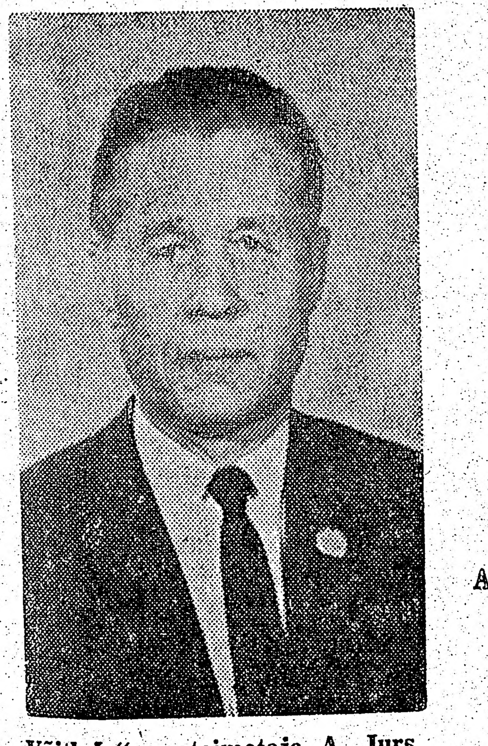

„Võitleja" peatoimetaja A. Jurs.

Algatatud küsimuste all käsitleti pikemalt ajalehe tehnilise külje probleeme.

● Õppeühingu Täiselalistekooli korraldusel toimus Boråsis novembri alul näitus, mille pealkirjaks oli „Käsitöid teistelt maadelt", kus välja oli pandud esemeid kolmeteistkümnelt sisserändajate grupilt. Eestlastelt oli käsitöid Boråsi Eesti Seltsi Naissektsiooni ja Ulricehamni eestlaste poolt. Väljapanekute hulgas oli rahvarõivaid Hiiumaalt, eestimustrilisi õllekanne, labakindaid, puunikerdusi Kalevipoja motiividel, haapsalu rätikuid, kootud esemeid, muhu susse ja tubakakott Muhust.

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

REIN KOPPEL
CHEVROLET • OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 465-4650 või 465-4659
Pank avatud: päeval 10.00 — 3.00 (esmasp. reedeni), õhtul 5.30 — 8.00 (esmasp. ja neljap.)
Ühenduses on jõud
LAENUD SOODSATEL TINGIMUSTEL KAASMAALASTELE
Informatsiooni saab pangast lahtioleku aegadel.
Kõik uued laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30.000.— ulatuses, jäädava töövõimetuse puhul on kindlustatud kuni $10.000.— ulatuses vastavalt kindlustuste tingimustele.

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2205, kell 3—5 p.l.

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN

281 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331
Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad.
Soome rukkileib
EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID
Äri lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8—2.
Esmasp. suletud.

VABA EESTLANE kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „.........." .... 19..... Tellimise katteks lisan $.......... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....

Aadress ....

MÄLESTAME SUGULAST

ERNST IDLA't

ELLA RAIK-MARMEI
UNO MARMEI abikaasaga
OTTO MÅRMEI
PEETER MARMEI perega
KERSTI SEPP-MARMEI
MATTI MARMEI perega
VILLO MARMEI perega

Puhka rahus!

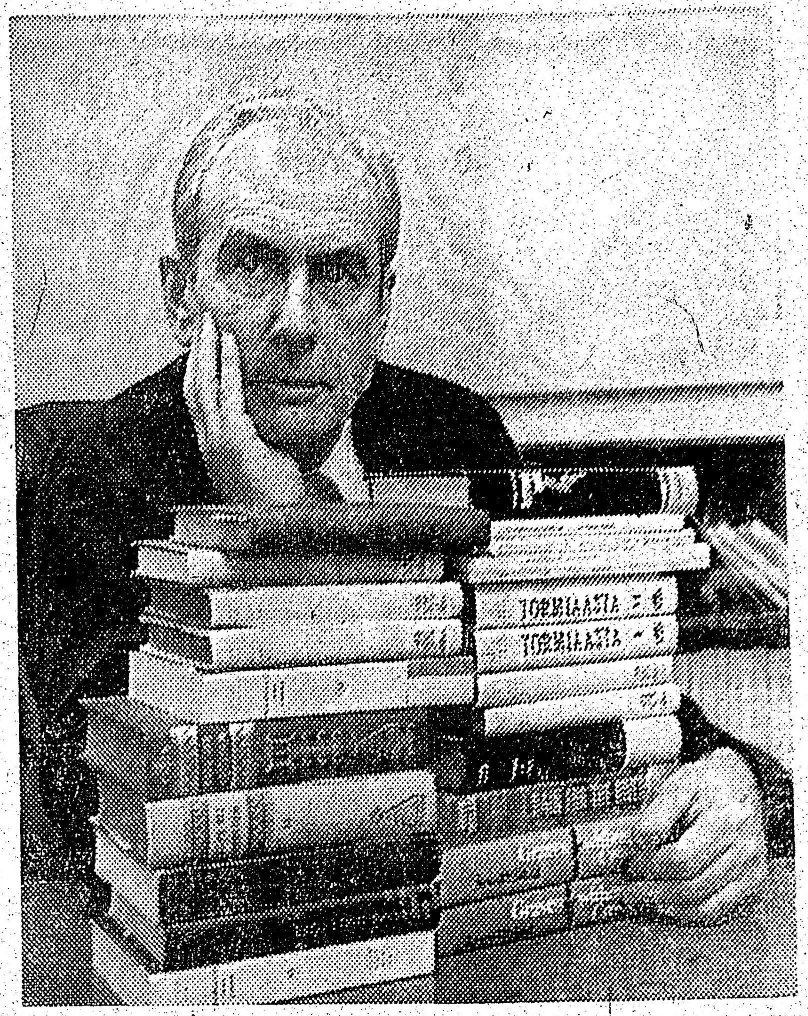

Arved Viirlaid oma raamatutega

Visnapuu auhind Viirlaidile

NEW YORK — Henrik Visnapuu nimelise Kirjandusfondi auhind langes 2. jaanuaril 1981 Torontos eluneva kirjaniku Arved Viirlaiu romaanile „Märgitud". Zhürii, millesse kuulusid kirjandusteadlased Mall Jürma, Alfred Kurlents, Viktor Kõressaar, Felix Oinas ja Eti Sirg, otsustas määrata auhinna nimetatud teosele järgmistel põhjustel:

„Arved Viirlaid on kirjanikuna kujunenud aastatepikku oma generatsiooni südametunnistuseks ja hääleks. Lähtudes üha eriaspektidest on ta võtnud vaatluse alla eestlaste hilisema ajaloolise mineviku ning salvestanud eesti kirjanduslikku varamusse oma poliitilis-ajalooliste romaanidega värvika mosaiigi.

Kirjaniku suhe minevikuga on sundiv, nooruses akumuleerunud armid on sügavad.

Ajaloolistele faktidele rajatud romaan käsitleb meie ilukirjanduses esmakordselt Nõukogude Liidu poolt õigusevastaselt mobiliseeritud eestlaste teekonda Siberisse ja nende käekäiku seal.

Sündmuste tuumik on aga keskendatud sõjajärgseile muutunud Soome-Eesti suhetele, Soome jäänud eesti vabatahtlike saatusele ja nende jälitamisele Soome julgeolekupolitsei poolt 1947. aasta lõpukuudel. Romaani põhikoes kulgeb ühe väikeseliikmelise eesti-soome perekonna inimlik saatus. Teose sündmustik on esitatud jõuliselt, kirjeldused napid, vaheldudes elava dialoogiga, karakterid selgepiirilised.

Raamat äratab mõtteid, kuna fookusse on asetatud inimese alandamine ja hävitamine suurriikide poliitilis-majandusliku võimuvõitluse taustal.

Autor on humanist ning jälgib murtud südamega oma rahva äratennimatut saatust".

Henrik Visnapuu nimeline Kirjandusfond loodi 1953. aastal. Seda toetavad eesti organisatsioonid ja eraisikud. Suure panuse on andnud luuletaja vennapoeg, arhitekt Herk Visnapuu oma kadunud onu mälestuse austamiseks.

Estonia Segakoori kontsert

Laulukoor oma olemuses ei koosne ainult lauljaist vaid oleneb ka traditsioonidest. Ilma pikaajalise koostööta ei saa kõige parem dirigent isegi koolitatud lauljate võimeid keskpärasusest kõrgemale tõsta. 18. jaanuaril Torontos toimunud Estonia Segakoori kontsert (õieti selle organisatsiooni teine peakontsert) ületas kõik ootused: selle ansambli esinemine oli täiesti küps ning koori elav ja täpne musikaalsus oli kõige kõrgemal tasemel, ületades enamiku samataoliste ansamblite saavutused.

Dr. Roman Toi suurepäraseid võimeid koorijuhina on raske silmatorkavalt esile tõsta, sest need on hästi tuntud. Hoolimata aastakümnete pikkusest muusikakarjäärist, otsib ta uuendusi ja valib huvitava programmi, loobudes kulunud laulude esitamisest.

Silmapaistvamad tööd kontserdil olid kolmelt Torontos elunevalt komponistilt: esimene osa Roman Toi kantaadist „Laudate Deo", Lembit Avessoni „Järv" ja Kaljo Raidi „Kuri perenaine". Viimatimainitud töö oli õrn, liigutav pastoral, milles prantsuse muusikastiili (eriti Poulenc) mõjutas eesti runoviisi stiili. Avessoni „Järves" kasutati kavalalt saali akustikat: koor oli jagatud kaheks grupiks, kes seisid vastakuti saali seinte ääres. Selle subtiilse vastukaja järelduse ne tekkis väga poeetiline efekt.

Kontserdi solistid olid kontrabassist Viiu Varik ja sopran Rosemarie Lindau. Ravel'i palasid esitades demonstreeris Viiu Varik, et temal on suured tehnilised võimed, innukas interpretatsioon ja imeilus nõtke toon. Aga selle pilli (kaasaarvatud ka tema oma) intonatsiooni probleemid vajavad lahendusi, enne kui allakirjutanut saaks veenduda, et kontrabassid peaksid hakkama orkestri tagumistest ridadest solisti puldini matkama.

Rosemarie Lindau esitas neli Sibeliuse laulu puhtsüdamliku ja haarava musikaalsusega, mis äratas soovi, et seda puhast ja virgutavat häält tahaks iseseisva kontserdi raames kuulda.

Dr. Roman Toi asutas Estonia Segakoori põhimõttega, et luua kammeransamblit. Aga suurem koor, millel on nii kõrged tehnilised ning musikaalsed võimed, on veelgi suurem saavutus. Saavutus, mis jätab kindla mulje, et eesti koorimuusika elus tähtsamateks ja meeldivamateks sündmusteks on tulevased Estonia Segakoori kontserdid.

PEETER TAMMEARU

Armast kauaaegset sõpra

HUGO TOPPI't

leinavad

EVI ALLIK
AINO ja ANTS SOOTS

Unustamata sõpra

EVALD PAAL'i

mälestavad leinas

LILL ja GUNNAR NEEMRE
AKTE ja OTT JÜRISSON

Puhka rahus võõra maa mullas!

Armsat kauaaegset sõpra

HUGO TOPPI't

mälestavad leinas

JOHANNES ja VAIKE KITTASK
AVO ja MADLI KITTASK lastega

Ootamatult lahkus armast sõber

HUGO TOPPI

mälestavad leinas

ALBERT ja ELLEN IRS
OTTO ja NORA TREIER

Stokholmi Nelipühikogudus sai uue hingekarjase

STOKHOLM (EPL) — Stokholmi Eesti Nelipühi Kogudus jäi sügisel ilma karjaseta, kui koguduse rajaja ja kauaaegne pastor Herman Laur suri.

Uue jutlustaja küsimus võeti kohe päevakorda ja pärast koguduse juhatuse ja koguduse tegevkoosolekut otsustati üksmeelselt uueks vaimulikuks kutsuda Heino Viikholm. Kutsutu nõustus talle pakutud kohaga ja novembris õnnistati ta ametisse uue koguduse karjasena.

Õnnistamise jumalateenistusel olid tegevad endise pastori poeg Allan Laur Torontost, abijutlustaja Einar Lindström, uus jutlustaja Heino Viikholm, muusikalises osas olid kaastegevad Ruth Lige ja Rael Laur. Uuele vaimulikule toodi õnnistamise puhul naaberkoguduste poolt õnnitlusi.

Uus jutlustaja Heino Viikholm sündis Pirital 1929. Põgeniku teekonna lõpul oli ta Inglismaal, kus ta omandas tehnilise hariduse ja asutas ka perekonna. 1963. aastal asus perekond elama Rootsi. Ettevalmistuse usuliseks tööks on ta omandanud piiblikoolides Londonis ja Stokholmis. Rootsis elades on ta olnud juhtiv tööjõud Norrköpingis vabakiriklikus töös ligi 17 aastat.

Stokholmi Eesti Nelipühi Koguduse tegevus on elav ja suunatud erinevaile aladele, nende hulgas laste- ja noortetöö, laulu- ja muusikategevus, misjonitöö Lõuna-Ameerikas ja kodumaal. Viimastel aastatel on kogudus saatnud lähiraadio saateid „Elu Sõna" kaks korda nädalas.

Priit Einbaum keemiadoktoriks

LONDON — 15. detsembril anti Priit Einbaumile üle doktori kraad keemia alal. Doktoritöö teemaks, mida ta kaitses 1. juulil 1980. a. Salfordi ülikoolis, on „Reactions of Indene and Indane Derivatives". Selle kohta ilmub kirjutis mõne kuu pärast keemiateaduslikus ajakirjas.

Värske doktor sündis 1954. a. Leigh'is, Inglismaal. Priit Einbaum lõpetas ülikooli 1975. aastal, magistrikraadi saavutas Salfordi ülikoolis 1976. a. ja alustas samas doktori kraadi taotlemist. Möödunud septembrikuust alates töötab dr. Einbaum õppejõuna Formby's.

Järvi ja Tubin Bostonis

Eestlane juhatas esmakordselt maailmakuulsat Bostoni Sümfoonia Orkestrit

NEW YORK (VE) — Näärikuu päevad 5. kuni 13. kuupäevani on kirjutatud püsivalt välis-eestlaste ajaloo annaalidesse. Esmakordselt juhatas neil päevil maailmakuulsat Bostoni Sümfoonia Orkestrit Neeme Järvi, saavutades erakordselt sooja vastuvõtu. Esmakordselt oli selle orkestri kavas ka eesti helitöö, Ed. Tubina Kümnes sümfoonia — tänu Neeme Järvile.

Kohalvibiv helilooja kutsuti igal kontserdil kauakestva aplausiga lavale: oli ilmne, et ta töö oli leidnud vastukaja publiku südames. Kontserdid läksid täismajadele (saal mahutab 2600 kuulajat!) ja kontserdi-õhtuil oli pääsmete saamine võimalik vaid tagastatud pääsmete arvel.

Sündmuse puhul kirjutati ja kõneldi Bostonis Eestist rohkem kui kunagi varem.

Kavaleht sisaldas mitmeleheküljelised fotodega varustatud ülevaated nii dirigendist kui heliloojast, rõhutades nende kõrget tunnustust leidnud töö kõrval ka nende kodumaa saatust.

Kontserdil osales ka hulgani eestlasi — Bostonist kuni New Yorgini välja. Neile kõigile olid need unustamatud päevad ja pole võimatu, et hingeliselt „segiraputatud" eestlasi jalutab siin-seal veel tänini.

Reedel, 9. skp. õhtul toimus meie suurte muusikute auks vastuvõtt ühes ungari restoranis Bostoni Eesti Seltsi poolt.

Selles osales ligikaudu 100 rahvuslikust uhkusest tulvil kaasmaalast. Kõigil südames soov, et midagi samalaadset üsna varsti korduks . . .

K. T.

Välisteenistuses tuleb riskida eluga

WASHINGTON — Ühendriikide senaator Lowell P. Weicker mainis, et tulevikus tuleks Ühendriikide välisteenistuses rakendada uus poliitika, mille kohaselt välisteenistusesse siirduvad inimesed peavad arvestama vangistamisega ja isegi oma elu kaotamisega kui terroristid saatkonnahoone üle võtavad. Sellise poliitikaga välditakse selliseid suuri väljapressimisi pantvangide arvel, nagu see juhtus Iraanis. Lowell P. Weicker mainis, et see poliitika tuleks kogu maailmale enne selle rakendamist avalikult teatavaks teha.

Marie Underi mälestusaktus

Lembit Avesson, Kaljo Raid ja Roman Toi viisistasid poetessi luulet

Pühapäeval, 1. veebruaril kell 3 p.l. toimub Eesti Majas Eesti Liit Kanadas korraldusel Marie Underi mälestus-kontsertaktus, millele juba ammugi on suuri etevalmistusi tehtud ja mis kujuneb suursündmuseks Toronto eesti kultuurielus. Toronto on viimaseks keskuseks maailmas, kus meie suurele luuletajale mälestusõhtu korraldatakse.

Sündmus on eriti silmapaistev selletõttu, et selleks puhuks on kolm Torontos olevat eesti heliloojat, Lembit Avesson, Kaljo Raid ja Roman Toi viisistanud Marie Underi luuletused „Maantee", „Taaveti kannel" ja „Me ootame".

Need esitab esiettekandes meie ooperilaulja Avo Kittask.

Aktuse kava on Lydia Vohu poolt kunstiliselt kujundatud, selle avab ELK esimees V. Hubel. Marie Underi luulet deklameerivad Valve Andre, Rita Sui, Maret Lepik ja Lydia Vohu. Muusikalises osas laulavad Helmi Betlem, Erika Veskimets-Solom ja segakoor Cantate Domino M. Underi sõnadele J. Aaviku, J. Bleive, U. Kasemetsa, E. Oja, R. Pätsi ja E. Tubina poolt loodud laule, klaveril saadab C. Kipper, kuhu liituvad juba eelpool nimetatud laulud. Lisaks mängib Kaljo Raid tshellol kaks pala.

Luuletajast annab pikema ülevaate „Mälestusi Marie Underist" Kaul-A. Kadak.

Korraldajad loodavad, arvestades Marie Underi luule suurust, et siinne ühiskond tuleks teda väärikalt mälestama.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1498

GARDENIA FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave. Toronto, Ont. M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

4812 YONGE STREET (Sheppardi lähedal) 221-1159
R. S. KANE Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

akoori

lemuses ei koos-
vaid oleneb ka
lma pikaajalise
õige parem diri-
ud lauljate või-
est kõrgemale
Torontos toimu-
akoori kontsert
isatsiooni teine
s kõik ootused:
emine oli täiesti
av ja täpne mu-
kõrgemal tase-
miku samatao-
avutused.
i suurepäraseid
a on raske sil-
tõsta, sest need
Hoolimata aasta-
muusikakarjää-
iusi ja valib hu-
, loobudes kulu-
isest.
tööd kontserdil
ontos elunevalt
ene osa Roman
„Laudate Deo",
„Järv" ja Kaljo
naine". Viimati-
n, liigutav pasto-
se muusikastiili
jutas eesti runo-
i „Järves" kasu-
akustikat: koor
grupiks, kes sei-
i seinte ääres.
ukaja järelduse-
eetiline efekt.
olid kontrabas-
sopran Rosema-
'i palasid esita-
Viiu Varik, et
hnilised võimed,
sioon ja imeilus
elle pilli (kaasa-
ma) intonatsioo-
javad lahendusi,
anut saaks veen-
sid peaksid hak-
mistest ridadest
kama.
au esitas neli
htsüdamliku ja
usega, mis ära-
puhast ja virgu-
iseseisva kont-
da.
asutas Estonia
tega, et luua
Aga suurem
kõrged tehnilised
võimed, on veel-
s. Saavutus, mis
, et eesti koori-
htsamateks ja
ündmusteks on
Segakoori kont-

TAMMEARU

uses tuleb
a

— Ühendriikide
Weicker mainis,
s Ühendriikide
endada uus po-
lt välisteenistu-
imesed peavad
misega ja isegi
ga kui terroris-
üle võtavad.
välditakse selli-
ressimisi pant-
gu see juhtus
Weicker mainis,
leks kogu maa-
akendamist ava-
ha.

tus

an Toi

Majas Eesti Liit
ktus, millele juba
suursündmuseks
useks maailmas,
e.

a segakoor Can-
Underi sõnadele
ve, U. Kasemet-
tsi ja E. Tubina
. klaveril saadab
iituvad juba eel-
lud. Lisaks män-
ellol kaks pala.

nab pikema üle-
si Marie Unde-
Kadak.

odavad, arvesta-
luule suurust, et
uleks teda vääri-

Sammud Mart Nikluse ja Jüri Kuke abistamiseks

Selgituskirjad Kanada välisministeeriumile, kontaktid Amnesty International'i ja Madriidi-komisjoni esimehe Charles Cassiaga.

Eesti aupeakonsul I. Heinsoo, Eestlaste Kesknõukogu Kanadas ja Eestis Vangistatud Vabadusvõitlejate Kanada toimkonna poolt on astutud mitmeid samme Eestis toimunud kohtuotsuste puhul, milledega sealsed vabadusvõitlejad, raskelt haiged Mart Niklus ja Jüri Kukk said raskete karistuste osaliseks — Mart Niklus 10 aastat raskerezhiimiga karistuslaagrit ja 5 aastat asumist ja Jüri Kukk 2 aastat karistuslaagrit. Kuna need otsused võivad süüdimõistetuile olla nagu surmaotsuseiks, on Torontost pöördutud mitme avaldusega Kanada välisministeeriumi, Amnesty International'i ja Rahvusvahelise Punase Risti poole, informeerides neid rasketest kohtuotsustest ja paludes nendelt kõiki võimalikku abi karistuslaagreisse mõistetud M. Nikluse ja J. Kukke saatuse kergendamiseks.

Aupeakonsul I. Heinsoo ja EKN esimees L. Leivat saatsid eraldi kirjad välisministeeriumi konsulaarosakonnale ja välisminister M. MacGuigan'ile, juhtides nende tähelepanu sellele, et Mart Niklusele on EKN polt Kanadasse väljanõutununa juba juunis 1980 antud Kanada immigratsiooniministeeriumi nõusolek tema vastuvõtmiseks Kanadasse ja edaspidine asjaajamine Nõukogude Liiduga on antud välisministeeriumi kätte.

Aupeakonsul I. Heinsoo ja EKN esimees palusid välisministeeriumi astuda tungivaid samme, et Mart Niklusele antakse Nõukogude Liidust väljapääsemise luba Kanadasse asumiseks.

EKN abiesimees W. Pent informeeris Ottawas M. Nikluse ja J. Kukke saatusest ka konservatiivide parlamendirühma ....juhti ....Walter Baker'it.

Teisi liine kaudu informeeriti Eestis Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamise Kanada toimkonna poolt Amnesty International'i Toronto esindust ja Kanada Punast Risti M. Nikluse ja J. Kukke kohta tehtud kohtuotsustest ja paluti nende organisatsioonide kaasabi. Torontos pidas Abistamistoimkonna esindaja ühendust Amnesty International'i esindaja Eva Moudry'ga ja saatis Amnesty International'i peakorterile Londoni M. Nikluse ja J. Kukke kohta tehtud kohtuotsustest. Londonist saadi möödunud nädala lõpul teade, et A. I. peakorter on nendest kohtuotsustest saatnud telex-teated umbes 2000-le Amnesty Internationali osakonnale üle maailma.

Amnesty International'is asutakse seisukohal, et inimõiguste vastu käivatest kohtuotsustest tuleb maailma avalikkust informeerida nii laialdaselt kui võimalik.

Kanada Punaselt Ristilt on viimane teade, et Rahvusvahelise Punase Risti peakorter Shveitsis on kinnitanud M. Nikluse ja J. Kukke kohta käivate kohtuotsuste teadasaamisest ja on omalt poolt saatnud telegrammi Moskvasse.

Kuna tuleval nädalal Madriidis jätkub Euroopa Julgeoleku konverents, saatis Eestlaste Kesknõukogu Kanadas möödunud nädalal Kanada välisminister M. MacGuigan'ile pikema esildise viimastest sündmustest Eestis, ja palus Kanada delegatsiooni Madriidis tõsta üles Eestis tehtud ebainimlikud kohtuotsused ja tuua esile eesti 40 intelligentsi esindaja avaldus praeguste võimatute olukordade kohta okupeeritud Eestis.

Eestis toimunud sündmustele juhiti möödunud laupäeval ka Kanada parlamendi Madriidi-komisjoni esimehe Charles Caccia tähelepanu, kes Ukraina Instituudis korraldatud kokkusaamisel selgitas Madriidi konverentsi tegevust.

Kokkusaamisel viibisid EKN esimees L. Leivat, juhatusliige Eneri Taul ja Vangistatute Abistamistoimkonna esindaja Henny Aruja, kes kõnelusel Ch. Cacciaga rõhutasid Eestis toimuvate sündmuste tõsidust ja eluohtlikkust inimõiguste nõudmise eest süüdimõistetuile. Need andmed esitatakse Ch. Cacciale ka kirjalikult.

Kõnelustest Ch. Cacciaga jäi mulje, et ta pooldab põhimõtteliselt nn. „vaikse diplomaatia" taktikat, kuigi eestlaste ja ukrainlaste esindajad neil olevate kogemuste ja andmete põhjal vastupidist püüdsid selgeks teha.

MART NIKLUS

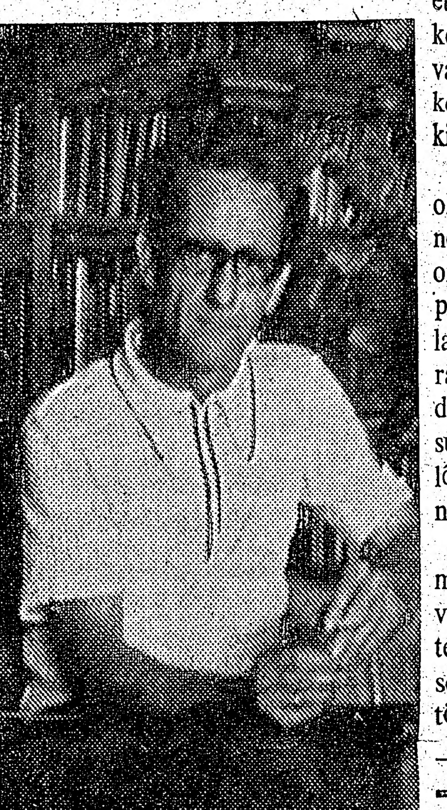

JÜRI KUKK

Nikluse ja Kuke kaitse Ottawas

Walter Pent organiseerib parlamendiliikmete protestikirjade saatmist okupeeritud Eestisse

Mart Nikluse ja Jüri Kuke kui eesti vangistatud vabadusvõitlejate abistamise üheks mõjuvamaks mooduseks on rohkete protestikirjade sissesaatmine Nõuk. Eesti ametivõimudele. Sellega on tegelenud senini peamiselt Vangistatud Vabadusvõitlejate hooldusgrupid ja üksikhooldajad.

Kirjade kirjutamise teine faas on informeerida vaba maailma ja eeskätt selle ajakirjandust ning sellest arendada publitsiteet, mis mõjutab omakorda ametivõime kodumaal.

Aeg protestikirjade kirjutamise aktiivsuse edutamiseks on soodne, kuna Madriidis Helsingi kokkulepete järelkonverents on veel kestmas.

EKN'u abiesimees W. Pent on asunudki omalt poolt protestide edutamisele. Ottawas Parlamendimäel korraldatud Balti Õhtute tulemusena kujunenud kontaktide põhjal ning senaator P. Yuzik'i käendusel on W. Pent üleskutse esitanud üle 25. senaatorile ja alamkoja liikmele, et neid ergutada protestikirjade kirjutamisele Eesti NSV õigusminister Erki Silvetile.

Esimesena läkitas sellise protestikirja teele eestlaste kauaaegne toetaja ja sõber senaator Paul Yuzyk.

Protestikirja läkitas teele ka endine senaator speaker Hon. R. Lapointe.

Sellele lisaks senaator R. Lapointe, olles endine kanada ajakirjanduse korrespondent Pariisis, kirjutas Prantsus Teaduste Akadeemia selle paarisajalisele keemikute grupile neid uuesti protestile üles kutsudes.

See prantsuse keemikute grupp on juba varem esinenud Jüri Kuke kui teadlase vabastamise üleskutsega Eesti Nõuk. võimude ees.

W. Pent'i kätte on lubatud lõpuks saata kõikide parlamentääride poolt ärasaadetud protestikirjade ärakirjad.

Marianne Urke diplomikontsert

Möödunud teisipäeva õhtul elas tagasihoidlik osavõtjaskond kaasa Marianne Urke Toronto Ülikooli muusikateaduskonna lõputööle — täismõõdulisele viiulikontserdile Innes College'i ruumis.

Noor viiuldaja esitas L. van Beethoveni, J.S. Bachi, J. Brahmsi ja M. Raveli helitöid, mis seadsid interpreedile erinõudeid ja mida noor viiuldaja meeldiva kergusega ning nõtkusega täitis. Marianne Urke tahab pärast ülikooli lõpetamist leida töökohta professionaalse muusikuna.

Toronto eestlastel on võimalus Marianne Urket kuulda Eesti Kontsertbüroo noortaidurite kontsertseerias, millega alustatakse eeloleval kevadel.

Kanada lõpetab majanduslikud sanktsioonid Iraani vastu

OTTAWA — Kanada kavatseb lähemate nädalate jooksul lõpetada majanduslikud sanktsioonid Iraani vastu, mis kehtestati pärast seda kui Teheranis vangistati Ühendriikide saatkonnaametnikud. Ottawa plaanitseb ka oma saatkonna uuesti käiku rakendamist, kuid see toimub hiljem, tõenäoliselt käesoleva aasta teisel poolel. Kanada sulges oma saatkonna Teheranis möödunud aasta jaanuaris pärast seda kui Kanada saadik Taylor oli aidanud maalt põgeneda kuuel Ühendriikide saatkonnaametnikul.

Eesti Päevade filmiõhtu Toronto Eesti Majas

K. Lehela filmiõhtule möödunud pühapäeval Toronto Eesti Majas suures saalis oli kogunenud 300 filmisõbra ümber, kellele pakuti peaegu 3-tunniline kava, mis hõlmas Ülemaailmseid Eesti Päevi 1972. a. Torontos, 1976. aastal Baltimores ja 1980. aastal Stokholmis. Lisaks olid mõned lisafilmid, peamiselt K. Lehela oma reisifilmide varudest, kirjeldades värvis ja pildis tagasihoidlikku ja põhjamaiset Oslot ning kirevama elutempoga Kopenhagenit.

K. Lehela Ülemaailmsete Eesti Päevade filmid on varem nähtud ning seetõttu jäi nende jälgimisel ära uudsuse moment. Filmis oli ilmselt teinud suure töö, et eestlaste suurpidustusi võimalikult üksikasjaliselt edasi anda kuid ühemehe operatsioonina jäävad need paratamatult lünklikuks ja filmid ei suuda pealtvaatajatesse sisendada sündmuste suurust ja haaravust. Tehniliselt andis tunda valgustuse puudus laulupeo ja Valguspeo filmimisel ning heli oli irriteerivalt katkendline ja hüppeline. Valguspeol oli pandud rohkem rõhku lähivõtetele kui kaugemalt võetud üldvaatele ja voogavale ja haaravale masside liikumisele, millega valguspeo võtted ei suutnud edasi anda ettekannete võlu. Kuid siin on raske eteheiteid teha filmijale, kuna valgustuse probleemid olid siin korraliku töö tegemisel suureks takistuseks.

Toronto ja Baltimorede filmides oli K. Lehelal kõige paremini õnnestunud edasi anda rongkäikusid oma paljude sini-must-valgete lippudega, erimaadelt saabunud eestlaste gruppidega ning värviküllaste rahvarõivastega. ESTO-72 film andis eriti haaravalt edasi eestlaste suurkogunemise pärast rongkäigu lõppu Torontos raekoja väljakule ning seal toimunud sündmustele.

K. Lehela on teinud vaatamata mõningatele puudustele siiski tänuväärt töö meie ajalooliste pidustuste jäädvustamisel ning talle tuleb soovida edu ja energiat oma filmitöö jatkamiseks.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Eesti teater loodab noortele

Eesti Rahvusteater Kanadas teatrist kantud koosviibimine

Möödunud laupäevaõhtul kogunes Eesti Rahvusteater Kanadas pere ja külalised teatri esimehe Udo Leppiku kodusse, kus veedeti aega vesteldes ja väiksemas ametlikus osas selgitati koosolijaile ka teatri ees olevaid töökavasid. U. Leppik tervitas koosolijaid kaastöölisi, teatriliikmeid, näitlejaid, kes on aastaid koos töötanud. Ta tõstis külaliste hulgas eriti esile eesti balleti ema Rahel Olbreid, kel oleks palju jutustada eesti teatrist, muuseas ka „Krati" lavastamisest ja kes võiks inspiratsiooni anda uutele näitlejatele.

Rahel Olbrei oma sõnavõtus arvas, et inspiratsiooni ta ei saa anda, aga tal on hea meel, et leidub inimesi, kes raskustele vaatamata katsuvad teatrit teha ja elus hoida. Ta ütles, et hindab seda kõrgelt, samuti nagu seda tegi meie rahvas, kellele teater oli osa nende igapäevasest elust.

Ta soovis, et oleks noori, kes tulevad ja võtavad oma osa tõsiselt ning tahavad teatrit teha,

siis meie teater elab edasi. Ta on ise osa eesti teatrist ja tunneb nii.

U. Leppik jätkas edasi, öeldes et proovitakse eesti teatritraditsioone edasi kanda. Kui need jätkuvad nagu kord Eestis pandi rõhku kultuuritööle, siis teater on üks osa sellest, mis hoidis eesti rahvast koos. Ka siin on suudetud kõrget taset hoida. Kui noor inimene oleks võimeline ja tahaks anda oma parimat, siis on teater tänulik viis seda teha.

Ta jätkas öeldes, et ERK-I on ees tihe aasta.

Maikuul tuuakse lavale „Säärane mulk" ja sama lavastus läheb Ameerika läänerannikule juulis peetavail päevadel.

Seal on kavas ka paarinädalaline seminar teatri vastu huvi suurendamiseks.

Samuti alustas teater oma 30. tegevusaastaga. See annab kohustuse oma juubeli tähistamiseks. Praegune rahvusvaheline olukord õhutab meid rohkem tegema. Ees on huvitav aasta, lubas ta.

Omalt poolt meenutas Valli Voitk „Estonia" ehitamise ajast, kui Juhan Liiv tuli Tartust Tallinna ja jäi vaatlema teatrihoone ehitamist. Küsides juuresolevalt kardavoilt, et mida ehitatakse, vastati talle: „Siia tuleb eesti teater". Haige luuletaja võttis oma nahkjope seljast, ja andis selle teatrile, sest tal ei olnud muud anda. See näitab kuivõrd kõrge lugupidamine oli tal teatri vastu. See on tüüpiline näide eestlaste teariarmastusest.

Et oleks ka siin neid, kes oma „nahkjope" annaksid eesti teatri tegemiseks.

Riina Reinik lisas veenvalt, et ainult noored eestlased viivad eesti teatrit edasi, kuid meie noored ei olevat aga huvitatud ühest tööst, vaid tahavad töötada igal rindel. Selletõttu noored on lõhestatud. Aga ilusaim tunnetus on siiski teatris, kus on kuulamiseks ja nägemiseks.

Lõpuks R. Olbrei ütles veel noortele, et teatri tegemine oli osa tema igapäevasest elust. Temal olid juba vanemad teatri armastajad ja andsid selle ka lastele edasi.

Elavad teatrialased vestlused jätkusid veel kogu õhtul pärast „ametlikku" osa lõppemist. Teater oli neile inimestele, vanemaile suureks elutööks, noortele aga kutsumuseks, mis annab väljakutse tööle asumiseks.

M.T. MANKIN REAL ESTATE REALTOR

MARK T. MANKIN REALTOR
2670A Yonge St. (at Lytton Blvd) Toronto M4P 2J5
Kinnisvara ostu või müügi korral helistage
TOOMAS MANKIN, tel. 487-4477, kodus 447-2017

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
- Keldriakendele sissemurdmise vastu metallkaitsed
- Termoakende asendamine
- 5 tollised veerennid 6-es värvis
- Räästaaluste katmine
- Tasuta hindamine

Helistada päeval töökotta, tel. 832-2238 kella 7.30 h. kuni 4.30 p.l.
10335 Keele St., Maple, Ont. L0J 1E0

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

FINN TASTE BAKERY
7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)
(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)
TELEFON 225-0824
Pagariäri neile, kel on peen maitse
Äri avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
(Esmaspäeviti suletud)

RINGREIS PÜHALE MAALE
VANCOUVER, TORONTO, MONTREAL 16.—31. märtsini täisteenindusega — transport, 4-tähelised hotellid, toit, ja kohalikud giidid. PIIBLIAJALOOLISTE kohtadega tutvumine 2 nädala jooksul Iisraelis.
Koduhind Vancouverist Can. $2085.— + Tax (ca $10.—), $150.— odavam Montrealist. Lend El Al 747 lennukil.
Reisijuhiks Kanadast EELK Vancouveri Koguduse õp. Thomas Vaga.
Veel vabu kohti — palun võtke kohe kontakti tel. (604) 263-4527
Aadress: 6915 Oak St. Vancouver, B.C. V6P 3Z7

Family Trust
FAMILY TRUST CORPORATION REALTOR
1052 KINGSTON RD., SCARBOROUGH, ONT.
Olen kaasmaalaste teenistuses selle firma juures kinnisvarade agendina. 50 kontorit Torontos ja lõuna Ontarios.
VICTOR LIBE
TEL. KONTORIS: 694-3336
KODUS: 281-5912
KINNISVARADE VAHENDUS!

Täiendavalt ajalooraamatu väljaandmisele

Prof. Vööbuse ajalooraamatu müügitulemuste kirjelduses (Vaba Eestlane nr. 2, lk 3) on eksikombel Montreali eestlasi kiidetud vähem kui õigus. Nimelt olid Montreali eestlased viiendat köidet tellinud 70 eksemplari, mitte 23, mis oli Toronto valdkonna tellijate arv. Heameel on lisada, et Toronto eestlaste pere rühib päris nobedasti oma 200-lise tellimise sihi poole. Mida kiiremini, seda parem! Eelnimetatud üleskutse ilmumise hilinemise tõttu on vaja lisada, et uuest aastast on teose hinda kergitatud laenuprotsentide katteks ja nüüd on see koos saatekuluga 93.50 USA dollarit, või 113.50 Kanada dollarit esimese viie köite eest. Tulumaksu soodustust on võimalik saada ainult nende raamatute pealt mida Instituudi kaudu avalikkudele raamatukogudele saadetakse. Informatsiooniks helistada dr. E. Aruja, tel. (416) 447-8958.

E.A.

Soovin
KAASASÕITJAT LÕUNASSE
Miami'sse, kes on nõus abiks autot juhtima jaanuarikuu lõpul või järgmise kuu algul. **Tel. 759-2670**

Aastavahetuse jumalateenistused Floridas

Jõulujumalateenistusele, mis peeti pühap., 21. dets. Ft. Lauderdales Christ Lutheran Churchi kirikus, oli kogunenud arvukalt koguduseliikmeid ning külalisi Kanadast ja mujalt. Jutlustas praost Rudolf Kiviranna New Yorgist. Jumalateenistust kaunistas naisansambel E. Alliku juhtimisel ja A. Liivoja trompetil. Järgnes koosviibimine kiriku suures seltskondlikus ruumis, kuhu koguduse naisliikmed olid katnud rikkaliku kohvilaua. Koosviibimisel esines veelkord naisansambel kahe jõululauluga H. Kõivu klaverisaatel.

Uueaasta jumalateenistus koos armulauaga toimus samas kirikus 4. jaanuaril. Teenis Washingtoni kog. õpetaja Rudolf Troost. Jutluse aluseks oli käesoleva ajastu probleemid, milliste lahendamist tuleb oodata lootusega paremale tulevikule uuel algaval aastal.

Solistina esines Anadie Allik, orelil saatis Erich Allik mõlemate jumalateenistuste puhul.

Õpetaja Troost viibis pühadepuhkusel koguduse esimehe Eerik Malduri kodus Pompano Beach'is.

P. K.

SPORT

Kolm eestlast esimese kuue hulgas

Vaatamata erakordselt külmale ilmale (temperatuur hommikul —38° C) peeti järjekorras 12-s Muskoka-Loppet pühapäeval, 11. jaan. ettenähtud kujul. Kuigi mitmed suusatajad loobusid startimast ja mitmed ei saanud hommikul autosid käima ega jõudnud õigeks ajaks Port Sydneysse, oli kell 10 stardis siiski tavaline hulk (1000—1200) suusatajat.

Mõnel külmusid kohe näod ja nad ei saanudki alustada, aga enamik pidas kohutavale külmale siiski kuidagi vastu. Möödunud aastasel võitjal Ken Hawthornil jäi müts okstesse ja ta suusatas 4 km teise joogipunktini palja peaga.

Kolmekordsel Loppeti võitjal Reijo Puirasel külmus kohe nägu ja ta pidi 200 m peale starti katkestama...

Meie noored pidasid vaatamata õhukesele riietusele hästi vastu. Nende nägudel olid ainult väikesed külmumise plekid.

Esialgsed eestlaste tagajärjed 35 km distantsil:

ELIIT:

1. Robert Vellend 2 t 13. min 42 sek
5. Martin Vellend 2 19. 58
6. Allan Mägi 2. 22. 47
18. Mihkel Vasila 2. 39. 33.

20 a. ja nooremad:

3. Mehis Kivilo 2. 49. 09
9. Michael Sadul 3. 25. 36
? Raavo Lainevool 3. 54. 30.

45 a. ja vanemad:

? Theo Vellend 3. 56. 49
? Rein Lainevool 4. 18. 34

Mitmed eestlased lõpetasid veel 12 km mini-loppeti ja võibolla veel mõned 35 km. Avaldame täpsemad tagajärjed kunagi hiljem, kui need teatavaks saavad.

Midlandi tagajärjed loppetile eelneval laupäeval, 10. jaan.:

Võistlusklass 10. km: 1. Robert Vellend 35 min 13 sek., 2. Reijo Puiras 36.38.

17—19 a. 10 km: 2. Allan Mägi 38.19.

55 a. ja üle 5 km: 3. Uno Limit 28.36.

RISTSÕNA Nr. 1051

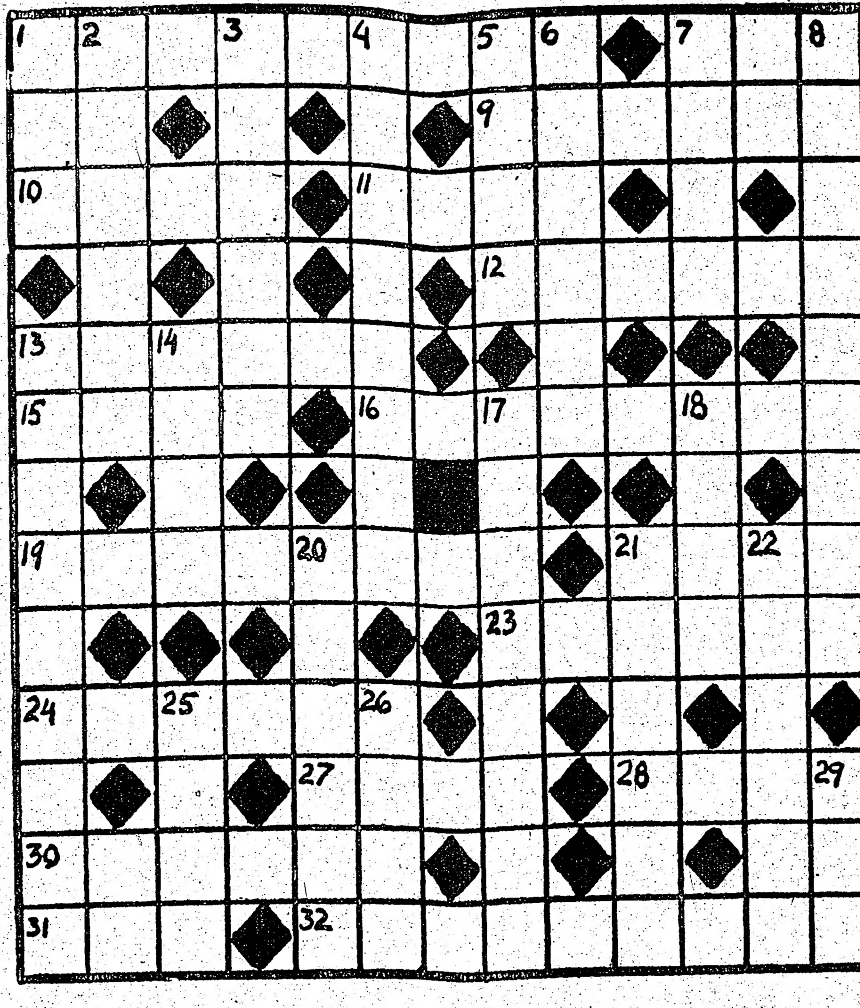

Põikread: 1. Kuju eesti mütoloogias, 7. Väike vaat, ankur — inglise keeles, 9. Nimi Vanas Testamendis, 10. Kala- ja vähjapüügiriist, 11. Väike laps, 12. Veepiisad, 13. Endisaegne laskeriist, 15. Rootsi suurettevõte, 16. Isetöötav masin või aparaat, 19. Kala, mida ei sööda, 21. Ühendan, liidan, 23. Õhuke, kleenuke, 24. Itaalia mehenimi, 27. Seis — —ühes võõrkeeles, 28. Võõrasema, 30. Kasulik loom, 31. Rumeenia raha, 32. Õppeasutus.

Püstread: 1. Aadlitiitel, 2. Inetu tegu või teguviis, 3. Kõlblusõpetus, 4. Viibib tegelikkusest eemal, 5. Õmblustarve, 6. Kanada elanik, 7. Tööriist, 8. Inglise suuremaid riigimehi 19. sajandil, 13. Teatud liiki pidu, 14. Äriteenija, 17. Kurbloolus, 18. ...iacta est — Caesari kuulus ütlus, 20. Hobusõiduki juht, 21. Tööseisak, 22. Raamatu või lehe formaat, 25. Ei riku meest, 26. Sirgjoones, 29. Küsimus.

RISTSÕNA Nr. 1050 LAHENDUS

Põikread: 1. Nakkav, 5. Puskar, 9. Alaline, 10. Paun, 11. Iiri, 13. Reek, 15. Vomm, 17. Uba, 18. Edasi, 22. Sasib, 23. Isand, 24. Eller, 25. Vedur, 27. Ilves, 30. Ira, 31.. Tasus, 34. ETA, 35. Reas, 37. Neus, 38. Meid, 40. Poor, 42. Esimees, 43. Kompus, 44. Riugas.

Püstread: 1. Narrus, 2. Kaak, 3. Alu, 4. Vanad, 5. Piiks, 6. Uni, 7. Serv, 8. Ruumid, 10. Peas, 12. Iowa, 14. Ebavere, 16. Mannetu, 18. Ebert, 19. Atlas, 20. Iiris, 25. Virsik, 26. Daam, 28. Veer, 29. Sassis, 32. Andis, 33. Upper, 36. Seep, 37. Nosu, 39. Isu, 41. Oei.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Arvo Mägi — EESTI RAHVA AJARAAMAT	26.—	$1.—
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
ESTONIAN SCOUTING	3.—	35
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.—
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	85
Enn Nõu — VASTUVETT	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — REEKVIEM	3.50	25
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	30
Karin Saarsen — LOHENGRINI LAHKUMINE	4.50	30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	30
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	20
Leho Lumiste — ALAMUSE ANDRES (biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust)	6.65	40
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	30
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	30
Andres Küng — MIS TOIMUB SOOMES?	14.—	50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolealistele lastele värvitrükis)	5.—	40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	50

Lugeja kirjutab

Uhti madalik pole kadunud

Lgp. „Vaba Eestlase" toimetaja.

Teie ajalehe 9. okt. 1980 väljaandes ilmunud artikkel „Leid Rootsi riigiarhiivis — Laevavraki riisujad Mahu rannas" kirjeldab väga huvitavalt Lüübeki kaubalaeva „Sankt Johannese" hukkumist Mahu ranniku läheduses Hüfftenholme madalikul 11. nov. 1696. a., selle laevalaadungi riisumist rannaelanike poolt ja hilisemat kohtumõistmist riisujate üle ja nende surmamõistmist. Artikli kirjutaja avaldab arvamist, et rannajoone muutumine aegade vältel on Hüfftenholme madaliku hävitanud endisel kujul. Tõeliselt on aga see madalik tänapäevalgi olemas ja ka kõikidel merekaartidel ja enamusel maakaartidel märgitud Uhti (vahest ka Uhtju) madalikuna. Asukoht on Kunda sadamast 18 km (10 meremiili) põhja suunas — laius N 59° 40'36", pikkus E 26° 30'42" (Põhja-Uhti tulepaak).

Rootsiaegse nime all Hufftenholme „Puusaluu saar) tunti teda kuni 1920-ndate aastateni, mil ta Uhti nime sai. See praegugi eksisteeriv madalik on tõeliselt puusaluud meenutav ja tema identsuses pole vähimatki kahtlust.

Madaliku põhjaots, kus praegu on tulepaak, on veest väljas ja Põhja-Uhti saarena 1 km pikk, ligi ½ km lai ja 5 m üle veepinna. Puusaluu kujundi alumine ots koosneb kolmest väiksemast saarest (Lõuna-Uhti).

Eelpool jutustatud laevahuku ajal oli kogu Eesti rannikul vaid kaks tuletorni — Kõpu (Hiiumaal, 1531) ja Sõrve (Saaremaal, 1646). Millal ehitati Põhja-Uhti saarele päevamärk, pole täpselt teada, aga 1821. a. L. Spartajevi kaardil on märgitud seal 40 jala kõrgune puupost kividest alusel. Selle posti asemele püstitati aastal 1893 punane neljakandiline püramiidi kujuline rauast paak ja valguse sai see 1914. aastal.

Rahvajutud ja oletused randa tehtud eksitustulede põletamisest ei tohiks seega paika pidada. Rannas põletatud tuluke ei paista kuigi kaugele läbi tormi. Teiseks — selline tuluke ei meelitaks ühtki laevakipparit kalda poole, vaid vastupidi — see oleks vaid hoiatuseks, et tormiga eemale hoiduda tundmatust rannast, karidest, madalikest.

Võib veel märkida, et Uhti madalik asub Tallinna ja Narve vahelise laevatee kursi vahetus läheduses. Kuna tolleaegsed merekaardid olid väga puudulikud, võib spekuleerides oletada, et „Sankt Johannese" kippar võis enda arvates olla õigel kursil ja õiges kohas, aga sattus halva kaardi ja pimeduse tõttu oma laevaga madalikule, kuna päevavalguses paistis Uhti madalik küllaltki kaugele.

Loomulikult oli teada, et rannarahvas peale tormi kaldalt leitud esemeid omaks pidas kui taeva andi. Karistamine selle teo eest vihjab asjaolule, et Rootsi merekaubanduse seadused laevavrakkidest varanduste röövimist karmilt keelasid ja karistasid.

Oleks huvitav kuulda rohkem detaile sellest traagilisest laevahukust, kui neid andmeid Rootsi arhiivides leidub.

G. Jürgens

Aidake kaasa „VABA EESTLASE" levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

6.

„Ma saan sellest aru, olen seda ise ka mõelnud — aga ikkagi ehmatasid mu ära Kui nad mu Vorkutasse jätaksid, siin oleks tuttavaid — aga just seda ta rõhutas, et ei jäeta! Oleksin kogu aeg tõnnida tahtnud, aga hoidsin tagasi, mis õigust mul oleks teiste laupäevaõhtut rikkuda? Aga nüüd — teie tuju rikun ikkagi"...

„Pole viga", ütles Mari, „kas me siin vähe pisaraid tagasi oleme hoidnud? Aga need vist jäävad kuhugi sisse, ükskord ikka kipuvad voolama... Ja sõbrad ju selle jaoks ongi, et aitaksid kuivatada. Kõik see pilkamine ja nali ja eneseiroonia on ju ikkagi ainult üks tehisvahend sellest jõledusest ülesaamiseks. Ma vahest mõtlen, et oleks ehk olnudki õigem kogu aeg päris avalikult nutta, ennast välja nutta..."

Mari ja Helmi olid väikeste vaheaegadega peagu kogu laagripõlve koos olnud. Laagrisõprus on kummaline, midagi muud kui kõige sügavam ja truum vaba sõprus. See asendab kodu ja kodumaad, perekonda ja endisi sõpru. Ja seda kõike in inimesel vaja, kas või surrogaadinagi, aga see peab olema.

On paradoksaalne, et mida selgemini kogemus inimesele õpetab, et tõeliselt ja päriselt on ta ikkagi väga üksi — seda kirglikumalt otsib ta tõestusi ja tõendeid emotsionaalseist allikaist, et oma kogemusest saadud veendumust sellest neetud üksindusest ümber lükata.

Laagrisõprused, aga võib olla ka kõik muud sõprused, on üks neid veenvaid tõendeid, mis vähemasti mõnel tervemeelsemal silmapilgul lasevad rõõmuga konstateerida: „Siiski mite päris üksi!" See tunne võib taas kaduda, aga kui see püsima jääb, siis kujuneb temast üsnagi tõhus lohutus ja kindel alus võimele edasi elada. Üksioleku veendumus on ratsionaalne, sellest võib välja arendada veatu filosoofilise süsteemi — ja neid ongi arendatud — aga emotsionaalne üksinduse kompleks viib hukkumiseni, enesetapule või hullumeelsusse: see ei lase enam elada.

Elu pole muud kui tühisuste tühisus, aga ka surm pole parem, hea oleks olla sündimata... Selle ecclesiastese (koguja raamatu) tarkuseni jõudes naeratas Mari juba üsna lõbusalt. Vaat' sulle filosoofi, ta peab oma süngsuse absurdini viima, et rumalaist mõtteist kergemeelselt ja aruvastaselt lahti saada!

Kuidas aga peaks üks mittefilosoof oma üksindusehirmu viimasest ja ainukesest sõbrast ilmajäämise puhul naljaks või naljakakski tegema? Oma esimeses laagris olid nad Helmiga kohtunud kahe ainsa eesti naisena keset venelasi ja nõukogude paabelit. See väike tõsiasi oli nagu paratamatus neid ühendanud. Aga nad olid sõbruks jäänud ka teistsugustes oludes. Nende iseloomud olid väga erinevad, kummalgi olid omad vead ja puudused. Aga nad ei olnud kunagi neid konfronteerinud, nad ei olnud kordagi teineteise peale vihastanud ega paha sõnagi öelnud. Helmi oli laagriski daam, ta rüht oli sirge ja ninaots pisut põlastavalt püsti, aga ta oli ka emalik-hell ja hoolitsev — ning just seda viimast vajas Mari, kes oli jonnakas ja peru, ajas nagu noor hobune ennast tagajalule püsti, isegi aiste vahel. See oli omakorda asi, mida Helmi väga vajas. Seesugused protuberantsid, eriti aga Mari huumor ja peen pilge, see oleks Helmil ilma Marita täiesti puudunud — ja ometi oli seda elamiseks hädasti tarvis.

Pikad aastad kooselu olid need vastastikused tulud ja kasud nii loomulikeks muutnud, et neist ei mõeldudki, nad olid olemas. Mõlemal oli palju uusi sõpru, aga nende suhted olid kuidagi sügavamad ja teisiti kui teistega. Mõlemad olid üksteisele asendanud nagu tüki uut lapsepõlve, tekitanud uutmoodi koduhõllaust. Nüüd, kus koosolemine katkeda ähvardas, tundus et kõik selle sõpruse saavutused kuidagi kaovad, platooniliseks muutuvad, ainult mälestustena veel püsivad...

Nad olid kaua vaikides jalutanud. Mari ei teadnud, mida Helmi mõelnud oli, aga küllap umbes samust asjust. Oli seegi veelkordseks lisatõenduseks sõpruse sügavusest, et pikki aegu vaikida võidi. Aga juba katketas Helmi vaikimise:

„Unustasin teile ütlemata Mari, et meie laagris hakatakse nüüd ka puhkepäevil linnaluba andma. Spetstshasti ülem ütles mulle — ja pakkus juba järgmiseks pühapäevaks..."

„Kuule imet!" hüüdis Mari, aga lisas kohe vaimustusega: „Läheme, Helmi! Rääkige minu eest ka — ja kui saate, sokutage veel Riinale, Estale, Helinale... noh, niipaljudele kui kannatab! Läheme vaatama kuidas linn siis välja näeb, kui püssimees kõrval ei kõnni! Võibolla saame teid veenda, et polegi erilist kahju, kui teid siia elama ei jäeta või panda!"

„Ma ehk tõesti küsin..." ütles Helmi poolkõheldes, aga nagu nõus olles.

„Aga mis siin siis veel kahelda? Näeme linna ja väga võimalik, et kuuleme vabade uudiseidki endiste vangide käest! Muidugi läheme!"

Nii jäigi — pühapäeval minnakse, kui aga Helmi load suudab välja tingida. Helmi oli rahunenud, aga väsinud ja kippus magama.

„Ei pääse oma saatuse eest keegi!" püüdis ta narile heites resümeerida.

☆

Mari astus veel sisse Kavetshee baraki pisikesse kabiini, kus Riina tantsijate seeikuile õlivärvilili „istutas".

„Tere õhtust ja pintslid potti! Aeg on hiline. Lähme puhkama! Jõuad oma maalerdamised niikuinii enne tähtaega ära maalida."

Riina heitis kerge pealiigutusega oma blondi tuka silmilt, välgutas korraks ilusaid laiu hambaid, aga pintseldas aina edasi.

„Aega mul oleks — aga päeval on siin palju rahvast — segavad. Ja homme tulevad viienda laagri mehed meile kontserti andma, siis on niikuinii päev loojas. Aga istu!"

Mari istus, võttis tubakakoti ja keeras tubakanarmad siidpaberisse, läitis selle omakeeratud sigareti ja tõmbas suitsu, jutustades Helmilt kuuldud uudisest linnalubade kohta.

„Kontserdid, külaliskontserdid, kino ja linnaload — kuule, see on ju uhkem kui soldatitel kasarmus! Kohe kahju nendest, kes siit välja peavad minema!"

Aga, konstateerisid mõlemad pärast pikemat asjaarutust, et suured sündmused nii üks kui teine, kinnikukkumine ja lahtilaskmine: ei jäta ka kõik psüühikat vapustamata.

„Aga Estal on lihtne — Antsu juurde Karagandasse ja muret ei midagi!" ütles Riina.

Mari kahtles: „Nad ei ole 13 aastat teineteist näinud — ja kuidas sa teada võid, et nad uuesti kohtudes ennast endist viisi tunnevad?... Nad olid ju ainult poolteist kuud paaris, see tähendab, et vähe nad teineteist tunnevad... Kiri on ikkagi ainult kiri..."

„Ja nägu on nägu", märkis Riina, vist kahemõteliselt, aga hakkas siis pintslit pesema.

Pisut hiljem magasid mõlemad rasket vangiund, sellest hoolimata, et niipalju vabadusest oli kõneldud.

★

Pühapäeval pärast lõunat koristati söögisaal, lauad laeti virna ruumi köögipoolsesse otsa ja pingid pandi ritta publiku jaoks. Ning naisvange tulvas sööklasse, et paremaid kohti sisse võtta ja kinni panna. Helin hoidis kohta Marile ja Esta Helmile. Ka Riina oli Ella ja Mae jaoks kohad varunud, aga peagi selgus, et tüdrukud olid raudteele avariitööle kamandatud.

Naiste hulk aina kasvas. Istmed olid peagi hõivatud ja seinaääred seisjaid puupüsti täis. Naisi oli roninud ka lauavirna otsa: seal nad sädistasid nagu pääsukesed traadil.

Kogumulje publikust ei olnud enam nii hall kui alles hiljuti. Oli heledaid pluuse ja kirevaid rätte — lubati ju nüüd erariideid kanda.

Helin vaatas närviliselt ringi — kaasmaalasi ikka veel ei tulnud. Läks raskeks kohti hoida, sest järjest kiiluti pingile uusi istujaid vahele. Aga siis ometi viimaks pressis Mari enda ridade vahelt läbi, leidis oma koha ja hüüdis üle õla Estale: „Helmi ei tule!" Ega suurema kerega inimene sellele pingile poleks mahtunudki.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6709

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

RATAS OPTIK

247 Danforth
Ave., Toronto,
Ont. M4K 1N2
Tel. 465-6251
SOOVITAME PRILLE PARIMAS
KVALITEEDIS
KÄEKELLADE MÜÜK JA
PARANDUSTÖÖD
TÄIDAME KODUMAISEID
PRILLIDE RETSEPTE

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside
alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne
pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

KUNSTHAMMASTEKLIINIK
Hammaste proteesid ja parandused
HEIKKI PELLIKKA D. T.
1962 Yonge St. Suite 202,
Toronto, Ont. (Davisville subway
jaama lähedal)
Avatud: esmasp.-reedeni 9-5.
laupäeval kokkuleppel.
Tel. 485-0067

Salme Ekbaumi reisipäevik (5)

Tere, Austraalia!

Mõlemad põhiliselt botaanikud, on mag. Tiiu Salasoo taimefüsioloog. Kuid võimeka organisaatorina töötab ta käesolevalt valitsuse juures kutsehariduse õppekavade koostajana. Samuti on ta E. Seltside Liit Austraalias kultuuriala juhataja ja sealse Metsaülikooli rajaja.

Minugi eraviisiliseks külastusretkeks on ta korraldanud talle omase põhjalikkusega esinemisõhtud ja peatused. Dr. Inno Salasoo töötab õppejõuna New S. Wales ülikooli juures orgaanilise keemia alal.

Oma erakordselt veatu eesti keelega toimib ta Metsaülikoolis lektorina, samuti on tegev teistes rahvuskultuurilisis sektoreis.

Ka nende kolm juba iseseisvunud last on emakeeles küllaldaselt kodus. Dr. Hugo Salasooga alates, kellest on juttu hiljem, on siin tegemist kolme generatsiooniga, kus eesti keel elab elavana edasi. Kahjuks ei saa seda üldistada.

Salme Ekbaum (vasakul) ja Tiiu Salasoo Sydneys.

Tiiu ja Inno Salasoo kodus

Olen nii Tiiu kui Inno Salasood Torontos kohanud ja peagi koduseil jalul, kuigi nad kuuluvad nooremasse sugupõlve. Nende Roseville kodu kõrgel kaljupangal, kuhu põõsastikku varjunud kivitreppe pidi annab tõusta, ei tahaks kaljulossiks nimetada, need on harilikult kivised, külmad ja suletud. Siin aga on tegemist äärmise avaruse ja õhurikkusega. Maja on Tiiu Salasoo enese kavandatud, siis kui majanduslikultki nõudlikud õppeaastad on seljataga ja juba väikselt jalad maas ning pere kasvanud. Elutoa akenseinast ja rõdult avanev vaade tasub iga trepiastme mäkke. Sellist panoraami oleks patt matta kiviseinte vahele. Tellispunased kivikatused ja siin maal on kord juba liivgi punakas, kirguvad läbi puulatvade pehmendava roheluse kauge taevapiirini.

Toast, kuhu oma olemisega maandun, näen läbi akna trobikonda smaragdrohelisi rosellasid, papagoide liiki kuuluvaid linde, naabri õuel toiduliua ümber.

Roospunaste, ehissiidsete rinnaaluste välgatades, einetavad nad siin igal hommikul kobaras koos. Adelaide sulasuine hommikulind aga puudub. Seeasemel rõkkavad rohutirtsud — tsikaadid. Saan aru, et neid Hiinas süüakse, nad on peagu väikse linnu suurused.

Palju lilli ja tervitusi

Märkan, et lihtsam on kirjutada lindudest ja loomadest kui siirduda Eesti Majja kirjandusõhtule. Aga minna sinna nüüd usinasti tuleb ja esineda koos näitlejatega, kes kõik kannavad ette ühest või teisest teosest, mida olen jõudnud üksiolemises paberile panna. Seesugune silmsilma vastu seismine arvuka lugejas- või ka kuulajaskonnaga on hoopis midagi muud kui kirjutamine. Kuid lõpuks viibin oma keelt rääkivate inimeste hulgas ning tegemist on mõlemapoolse eestluse süstiga, nemad mulle ja mina jõudumööda neile. Meeskoor on tulnud koguni „Mulgimaad" laulma. Olen sellise ülemäärase tähelpanuga täiest harjumatu. Lilli ja tervitusi on teenimatult palju. Seal on kõnepuldis eestlaskonnale ülemaailmselt tuntud Sydney E. Seltsi esinaine ja „Meie Kodu" toimetaja, teenekas Tiiu Kroll-Simmul, kelle sportlaslik abikaasa dr. R. Simmul talle elavalt sekundeerib, luules oma sarmikale naisele tugeva ja usaldusväärse seljataguse. Seal on akad. naiste esindaja E. Mihkelson ja teised.

Kirjandusringi tervituse toob apteeker B. Lees, nii siis noor kolleeg, kui oma kunagist elukutset meelde tuletada.

Kirjanik P. Lindsaar on juba algul mind kõiges tõsiduses ja ülepakkuvuses tutvustanud nagu see külalise puhul tavaks ning heldust ja heatahtlikkus jääb ülegi veel. Eriti ollakse huvitatud „Ristitantsust". Võin vaid kinnitada, et see on minevik, elu läheb edasi. Autogrammi soovijad ootavad kannatlikult, enamasti igal neist on midagi jutustada või küsida. Tõesti, see on rikas õhtu. Soovitan kel tahes suleinimesel või teistel Austraalia eestlasi külastada. Nii suurt sõbralikkust ja tähelepanu kogete vaevalt mujal. Ma ei mõtle seejuures Eesti Päevadele. Karta on, et pooled põhjamaalased saaksid selles sabinas päikesepiste, vähemalt jõuluajal. Kuigi Sydneys on eesotsas aktiivne ja võimekas noorem generatsioon ning seal asub ca 3000 eestlast, Melbourneis 1000 ringis, ka seal juhivad ühiskondlikku elu tublid inimesed,

oleks Austraalia „Estoks" siiski küsitav ja ebasoodus. Eraviisiline külastus on teine asi.

Automatk Canberrasse

Järgmisel hommikul vara sõidame Canberrasse, nagu Tiiu Salasoo, kes on kõige selle taga, kavandanud. Sõit toimub dr. Aet Joasoo autos, kes kingib meile oma kaks kallist tööpäeva. Kilpnäärme ja sisehaiguste eriarstina, kes riikliku stipendiaadina sooritas oma doktoritöö Kanadas McGilli ülikooli juures, töötab ta nii haiglas, õppejõuna ülikoolis, kui erapraksises ning on kolme lapse ema. Kohates teda juba Kanadas, suhtun temasse vaikse aukartusega, mitte vaid kui oma kutset ja kutsumust tõsiselt võtvasse, andekasse naisteadlasse, vaid inimesse, kes oma elusiiruse, lihtsuse ja kristliku eetikaga on otsekui väljaspool oma aega.

Kui sellist aega küll kunagi on olnudki, kus tugevam ei rõhu nõrgemat, toore, kel jõud, sel õigusega. Põguski kokkupuude sellise inimesega nagu Aet jätab vaevalt kedagi puudutamata, s.o. rikastamata. Oleksin tundnud end lihtsalt halvasti kui ta sõitnuks vaid minu pärast tolle pika, vahepetustega peagu päevase tee, kord asulatest läbi, Minnamurra jõest üle, kord ookeani äärt pidi. Peatume Kiama mustas kaljumurrus, mida meri lakkamatult oma tohutu jõuga on pihustanud ja õõnestanud, purskudes ebakorrapäraste vaheaegade järele kaljukagarikkude vahelt plaksatades kosena kõrgele üles, on ta valmis oma musta kurku neelama liiga julgelt lähenejaid.

Einetame „Cambewarra Lookout'is" kõrgel mäetipul, et siis pöörduda sisemaa suunas. Magistraalteele (Freeway'le) jõudes teeme läbi väikese autoõnnestuse.

Kiirused on suured, isegi Sydney kesklinna kurvelistel teil, mis muide omal ajal olevat ehitatud liivaseljandikke mööda, on see 60 km ja suurteedel peagu piiramata.

Kaugused on suured ja mööduv veomasin paiskab meile kivi aknasse. See on korraga nagu paksus jääs läbipaistmatu. Õnneks on rooli taga olija väga tasakaalukas, pidurdades vähemagi kõrvale kaldumiseta. Ja kuna me juht on nii vapper, siis ei tee meist keegi just teist nägu. Ei jää muud üle kui tuhandeks mõranenud klaas sisse taguda.

Jõuan seejuures kogeda päikese halastamatust lagedal teel. Siinseal eemal hakkab silma mõni hõre eukalüpt, kuuludes lahutamatult maastikupilti. Oma askeetsuses nad ainult toonitavad päikesepõlenud maastiku ahtrust, avarus annab sellele siiski mingi range suurejoonelisuse. Kaotame loomulikult paar tundi, et lähemas linnakeses autole uut klaasi panna. Loodan juba, et pääsen õhtusest „etendusest", aga jõuame muidugi õigeaegselt ja kõik laabub ettenähtult. Küll silmame teel veel paari teist sama õnnetuse osalist autot. Nähtavasti on see siin maal tavalisem, olenedes võibolla kliimast või muust.

Pealinnas ainult paarsada eestlast

Canberra, pärismaalaste keeles kohtumispaik, nii siis sobiv nimi pealinnale on kahesaja tuhande elanikuga ilus linn, teadlikult kavandatud mägede vahele, millede tipul näeb talveti lundki. Jõest süvendatud koguka järvega keskel, paljude puiesteede ja eristiilis uhiuute saatkonnahoonetega näeb ta esinduslik ja hästikorrastatud.

Eestlasi asub siin vaid paarisaja ringis, keda leivatöö valitsusasutustega või ülikooliga seob.

Kirjandusõhtust Leedu Maja Klubi ruumis võtab osa umbes 30 inimest. Võibolla seepärast kujuneb see küsimuste ja vastuste osas kõige vabamaks õhtuks. Enesele ootamatult koorun lahti, võibolla oleneb see küsijaist. Liialt avastan koolivenna otse Reaalkooli vastasklassist. Kui me ei mäletagi teineteist, ehkki asjaosaline väidab vastupidist, mäletame Lossimägesid ja samal ajal tallatud kaugeid teid, nii kaugeid, et see tundub otsekui teises elus, kaitstud ja talletatud kõige kurja eest . . .

Õhtult tulles sõidame „Redhill Lookout'i". Vastamisi Mt. Hiuslie'ga, avaneb siit tõesti ahvatlev vaade alla tulekeedes linnale. Pean millegi pärast mõtlema Mephistophelesele ja Faustile. Üldse, temperatuur on alanenud inimlikuks, olen vaba, taevas on suured lumeräitsakulised tähed, kuu on kummuli ja minus köeb mingi kauge taju olnust ja olevast. Hommikul ajakult hakkamas, sõidame pärast einet botaanika aeda või õigemini ulatuslikku arboreumi, kus jõuame vaid osakese läbi rännata. Kuumus on nii õel, et põgenen ühe vähe varjuandva puu alt teise alla. Ei ole elus nii janutanud ega kummardunud suurema naudinguga lihtsa veekraani üle, kus lapsed upakil mängivad. Tõsi, ka eilsel ettekandel oli raske veeklaasi käest panna, lihtsalt hoidsin seda käeulatuses nagu hingeõnnistust. Ime see polegi, saan hiljem pererahvalt, kus ööbisime postiga ajalehe, kus seisab selge sõnaga, et Canberras oli me seal olles kõige kuumem päev 36 a. kestel. Arusaadav, et õllepudeled on siin maal me „Ginger Ale" pudeli suurused.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

UUDISEID KODUMAALT

Enne sõda lõppes Tartu linn Riia poole Soinaste tänavaga, praegu on sealt Kristalli bussipeatusse umbes 1,5 kilomeetrit. Selle lõpp-peatuse lähedal asub Eesti Teaduste Akadeemia Füüsika Instituut, mis moodustati 1973. aastal ja kus direktoriks on Harry Õiglane. Viimase viie aastaga on instituuti märgitud N. Liidu parimate hulgas 30-ndal korral.

★

Eesti Ülemnõukogus olid arutlusel koolinoorte kehakultuuri ja spordi edendamiseks vajalikud küsimused, kuna selles töös esinevat veel olulisi puudusi. Üldhariduslikud koolid, keskeriasutused ning laste ja noorte spordikoolid on puudulikult varustatud spordibaasidega, seda eriti just Tallinnas. Kehalise kasvatuse tunnid ei anna õpilastele vajalikku füüsilist koormust. Õpilaste meditsiinilises teenindamises puudub ühtne süsteem, koolides ei ole tööle rakendatud kehalise kasvatuse erigruppe. Puudus on otstarbekatest spordirõivastest ja -jalatsitest ning spordivahenditest. Vähe viiakse koolides läbi ka tervistavaid üritusi. Ülemnõukogu tegi otsuse nimetatud puuduste kõrvaldamiseks, mis jäi linnade ja rajoonide täitevkomiteede täita.

★

Esmaspäeval, 8. detsembril avati Tallinnas, Wiedemanni t. 6, mälestustahvel majas kus keeleteadlane Johannes Aavik elas aastail 1939—40. Tseremoonia puhul ütles avasõna Tallinna täitevkomitee esimehe asetätija A. Liiv. J. Aaviku elutööst kõneles Keele ja Kirjanduse Instituudi teadlane H. Vihma, millele lisaks võttis sõna veel Tallinna kodu-uurijate esindajana V. Miller.

★

Detsembri alul toimus Tallinnas Eesti Raamatuühingu pressikonverents. Mitmete kirjastuste töökavasid arutledes selgus, et koosolekul kerkis üles ka tervet Eesti haarava telefoniraamatu trükkimine seoses eesti telefonide peatse lülitamisega ühtsesse abonentide võrku. Asja on kaalutud. Ometi tähendaks see ohtrat paberikulu, kusjuures on kaheldav, kas igal telefonivaldajal on tingimata tarvis kõiki numbreid Kärdlast Võruni. Võibolla saaks paberihulka säästlikumalt kasutada, arvati nõupidamisel.

★

Mitte üksi pagulaseestlased ei tunne puudust suurema ajalooraamatu järele, seda tuntakse ka kodumaal. Kuid sellekohasele küsimusele kirjastajate pressikonverentsil seletas kirjastustegelane H. Kään, et Eestis pole autoreid, kes „Üldajalugu" tunneks, kuna kõik on spetsialiseerunud kitsamale alale, mistõttu nad ei saaks sellist teost kokku. Ainus võimalus oleks sellekohase raamatu tõlkimine, kuid suurema raamatu väljaandmine sööks kirjastuse mahud muudeks väljaanneteks. Ligemale kaks aastat on viibinud juba trükikojas „Läti Henriku kroonika" ja praeguste väljavaadete kohaselt viibib seal veel ühe aasta. Kuid mis on üks aasta ajatu ajaloo kõrval! Et selle all laotud tina seisab, ei tekitavat muret, tina vähesuse üle ei kurdeta. „Hüppeliselt" olevat kasutamisel mitmes trükikojas juba fotoladu.

★

19. nov. avati Poolas, Varssavis sealses nõukogude kultuurimajas eesti fotokunsti näitus. Näitusel on välja pandud 153 fotot 42 eesti fotokunstnikult, kes kuuluvad seitsmesse klubisse. Poolakail oli võimalus tutvuda tänapäeva eesti tuntumate fotograafide Kalju Suure, Harald Leppiksoni, Arvo Laurima, Tiit Paalmäe, Kristel Lukatsi, Jaan Rõõmuse, Endel Veliste jt. töödega. Varssavist viiakse näitus ka teistesse Poola linnadesse.

Ilma Koch-Anyast mälestades

Meie oleme kui põlevad küünlad. Mõned meist põlevad aeglasemalt, väikese leegiga. Teised põlevad kiiremini ja suure leegiga. Möödunud jõulude küünalde põlemise ajal kustus 23. dets. Torontos üks kiiresti ja suure leegiga põlevaid küünlaid.

Ilma Koch-Anyase elu kustus pika, kurja haiguse järele. Ei ole vist juhuslik, et Ilma Kochi eksliibrisel, mis on kujundatud tema isa, kunstnik Ernö Kochi poolt, on suure leegiga põlev küünal, mis on tema tütre elu ja isiksuse vaimseks portreeks.

Kadunu sündis 1930. a. Tartus ungari-eesti kunstniku Ernö Kochi perekonnas. Eesti saatuse raskete aastate eel, 1940, asus perekond Ungarisse, kust pidi uuesti lahkuma idast vallutajate eest Saksamaale — Kemptenisse. Alguses elas perekond ungari põgenikelaagris, kus eesti laagrist teada saades, asuti ümber eestlaste keskele. Mitmekordse ümbeasumise pärast õppis Ilma nii eesti, ungari kui ka saksa koolides.

Kanadasse ümberasununa peatus Montrealis, kuni hiljem leidis alalise kodukoha Torontos. Noore tulihingelise eestlannana võttis osa eesti seltskondlikust tegevusest, olles Balti Naiste Liidus tegev juhatuses ja esimehena.

Kolm aastat tagasi rakendus ta Eesti Kunstide Keskuse ideele, aidates kaasa kunstinäituste korraldamisele. Võttis osa ka EKK esindajate Albertasse sõidust, sealsete eestlaste külastamiseks ja Edmontonis korraldatud „Heritage päevadest".

EKK peakoosolek valis kadunu kunstikogu korraldajaks-kuraatoriks 1979. a. peakoosolekul.

Me mäletame kadunu ausat iseloomu ning abivalmis ja aktiivset kaasaaitajat ning ideelist võitlejat eesti kunsti säilitamise ideele. Tema algatatud ja organiseeritud üritused olid läbimõeldud ja väga olulised. Tema eeskuju aidaku meid jätkata kõike, mis temal jäi pooleli.

Küünal põles heleda leegiga kiiresti ja kustus. Mälestus Sinust jääb alatiseks püsima. Sinu sõprade ja kaaslaste soovil, puhka rahus!

Emil Eerme

VABA EESTLANE

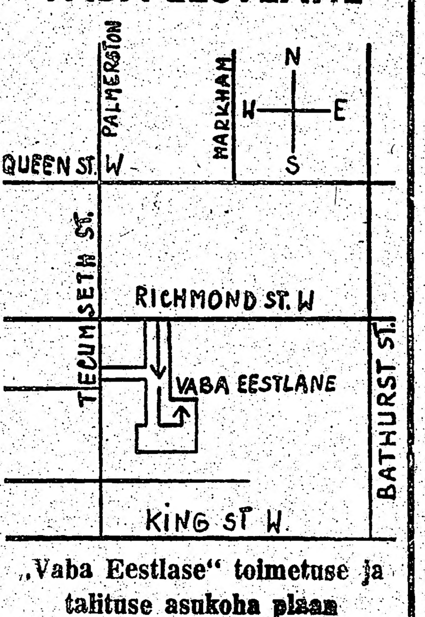

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.
Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7875
Toimetajad kodus
väljaspool tööaega
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul $3.50
esiküljel .... $4.—
tagaküljel $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs Leida Marley**
Ajutine aadress:
37 Mann Ave.
Toronto, Ont. M4S 2Y2
Telefon: 483-2588

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 22. jaanuaril 1981 — Thursday, January 22, 1981

KIREV MAAILM

WASHINGTON — Päikeseenergia kujuneb aastast 1986 Ameerika peamiseks energiaallikaks, kirjutab NASA juures töötav dr. Robert Ferber, kes on seal päikeseenergia arendamise osakonna üks silmapaistvamaid eksperte. Tema arvestusel võidakse päikeseenergiat saada hinnaga 5—9 centi kilovatt-tund. Väikemajade omanikud võivat siis päikeseenergia mootori endale hankida $3500 eest. Suured päikeseenergia ettevõtted võivad anda produktsiooni lõuna-läänes 8 tundi päevas, põhja-idas 6 tundi päevas. Praegu olevat väljatöötamisel erilised akud päikeseenergia talletamiseks nendeks aegadeks, kui päike ei paista.

WASHINGTON — Vägistajatele tuleb siiski vastu hakata, ütleb National Institute of Mental Healths juhataja dr. Mary Lystad. Statistika näitab, et märgatavalt rohkem naisi pääseb vägistaja käest, kes karjuvad, peksavad ja hammustavad. Passiivsed naised, kes ainult hädaldavad ja nutavad langevad enamuses vägistaja saagiks. Dr. Mary Lystad ütleb, nagu suurendaks vastuhakk riski, on täielik müüt. Nõrk ja abitu naine on vägistajale nagu ennastpakkuv ohver.

LOS ANGELES — Üht majahoidjat süüdistatakse illegaalses tuletegemises, mis põhjustas 6000-aakrilise metsapõlemise, mis nõudis ühe inimelu ja hävitas 70 maja, väärtus tõuseb miljoneile dollareile. Tuli on liikunud edasi Angeles National Forest alale.

DJAKARTA — Üks koolitüdruk sai surma ja 60 said nõelu näkku, kui mesilaste parve ründas koolitüdrukuid, kes olid koos oma õpetajaga nädalalõpul metsa läinud. Ootamatult ründasid neid tuhanded mesilased, nõelates neid näkku ja mujale kehale.

HELSINGI — Alates detsembrist tõusid Soomes jälle bensiini hinnad umbes 12 penni võõra liitrilt. Kõrgemaoktaaniline bensiin maksab nüüd natuke üle 3.10 marka liitrilt (ca $1.00), madalamaoktaaniline 2.98 liiter. Sellekõrval diiselmootori kütus maksab 2.12 marka liiter.

CHICAGO — Marihuana tarvitamine on Ameerika ülikoolides tagasi läinud üsna tunduvalt, näitavad Michigani osariigi ülikooli ülemaalised uurimisandmed. Samal ajal, võrreldes 60-ndate aastatega, on ülikoolides suitsetamine langenud 29-lt protsendilt 25-le protsendile.

BONN — Rootsile on antud 300 miljoni Saksa marga suurune laen. Laenu andjaks on kümneliikmeline saksa pankade liit. Kümne aasta pikkuse laenu protsentides pole veel kokku lepitud.

NEW YORK — Isehakanud kaitseinglid (Guardian Angels), kes käivad, punased baretid peas, allmaarongidel jm. inimesi kurjategijate eest kaitsmas, ei ole alati kõige paremad rahvakaitsjad. Neil päevail võeti kinni kaitseingel Victor Morales, 17 a. vana, kes pussiga ähvardades röövis Bronxis üht isikut, võttes temalt kuldketi ja raadioaparaadi.

STOKHOLM — Bolidenile kuuluvas Dammsjö kaevanduses on olemas umbes 5000 tonni 20-protsendilist hõbedamaaki, kinnitatakse firma poolt. See tähendab, et sealt saab tuhat tonni hõbedat. Omal ajal saadi Sala kaevandusest 400 aasta jooksul 500 tonni hõbedat. Hõbeda kaevandamine algab arvatavasti 1984 ja võib kesta kuni 25 aastat.

NEW YORK — Vee tarvitamisel palutakse olla ettevaatlik, teatatakse linnavalitsusest, kuna linnast põhja pool asuvad reservuaarid on sademete puudusel juba võrdlemisi madala nivooga. Ka on vähendatud veeandmist Delaware basseinist 30 protsendi võrra. Linna reservuaarides on praegu vett ainult 38,1% normaalsest.

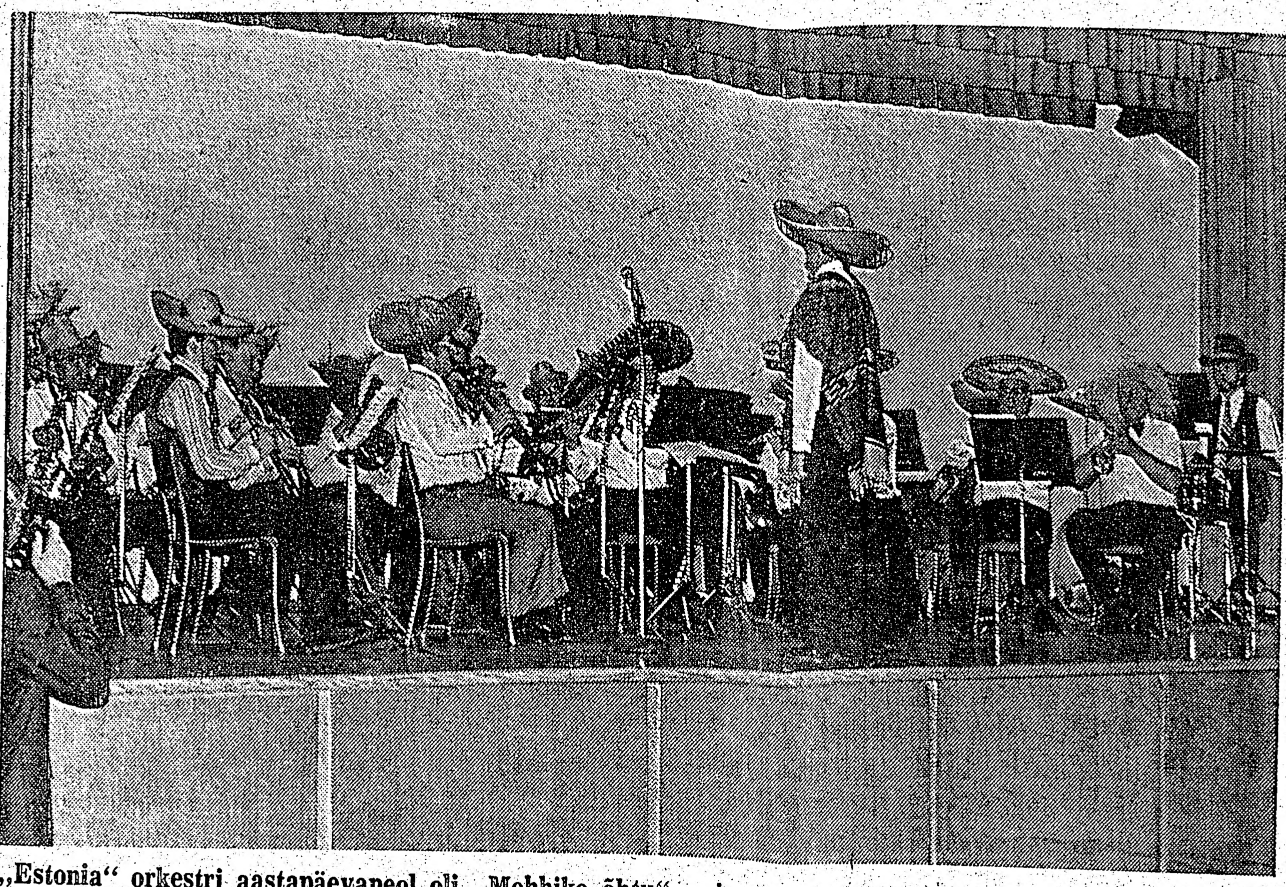

„Estonia" orkestri aastapäevapeol oli „Mehhiko õhtu", mispuhul orkester oli mehhiko riietuses. Pildil vaade lõunamaisele orkestrile, juhatab Uno Kook. Foto: Vaba Eestlane

„Estonia" orkestri soojasisuline peoõhtu

„Estonia" orkestri aastapäevapidu möödunud laupäeva õhtul tõi kokku Toronto Eesti Majja saalitäie inimesi, kellele viimase kuu kõva külma arvestades, pakuti orkestri poolt soe Mehhikosse viiv kava. See teekond oli rütmikas ja meeleoluline. Kui lavaeesriie avanes, leiti laval olevat mehhiklasteks riietatud orkester.

Õhtu kavalise osa avas teadustajana Linda Kook, misjärel orkestri esimees H. Kasenurm tervitas külalisi ja ütles, et nagu näete oleme võõramaises vormis Mehhiko õhtu nime all ja andis orkestri poolt peolistele edasi oma parimad soovid.

Edasi L. Kook põhjendas mehhiklasteks muutumist, kuna on kaua talvekülmuses elatud, siis see on viinud mõtted lõuna poole. Ta tutvustas mehhiko muusikat, mis on rikas rahvaviisidest ja tugeva hispaania mõjuga, kuna rahvas oli allutatud kaua Hispaaniale.

Siis järgneski orkestrilt rida erirütmilisi mehhiko viise, kus orkester oli värviküllane lõunamaiste meloodiate ja rütmide väljendamisel. Osa helitöödest oli orkestrijuht U. Kook ise seadnud orkestrile. Viimase pala ajal sisenes suurde saali kogukas härg ja teiselt poolt härjavõitleja oma punase rätikuga. Härjal polnud ilmset tuju ägedaks võitluseks, „Estonia" orkestri rütmid panid selle rohkem tantsisklema, kuni see suure aplausi saatel saalist lahkus.

Orkester jäi veel tantsulugusid mängima, kuid peagi vahetas V. Gustavsoni orkester lõunamaised pillimehed ja hoogne pidu jätkus.

Sõjakurjategijate protsessid:

Kuidas on lood valetunnistustega?

NEW YORK (VES) — Ühendriikide kohtuministeeriumi eriuurimiste osakonna direktori Ryani ja eesti organisatsioonide esindaja kol. Ylo Ansoni vahelised läbirääkimised sõjakurjategijate jälitamise küsimuste selgitamiseks on helilindistatud ja allpool anname kokkuvõtlikult ja lühendatult edasi diskussiooni selle osa, mis käsitab N. Vene asutuste poolt esitatavate tunnistuste usaldusväärtust.

Kolonal Anson: Kuna meie tegeleme tunnistajate ülekuulamisega, siis selles on huvitav punkt. Võtame Nõukogude Liidu 60 aasta pikkuse ajaloo, perioodi nõukogude riigi eksisteerimisest, brutaalsed karistusaktaloonid, ka viimase 30 aasta jooksul, sunniviisiliste tunnistustega, võltstunnistajatega võltsprotsessides . . .

Direktor Ryan: Hüva, nagu ma ütlesin, meie otsus rajaneb igal individuaalsel tunnistajal igal individuaalsel juhtumil. Ja kui meil on mingi põhjus uskumiseks, et tunnistaja ühes või mõnes teises küsimuses ei tunnistanud täit tõtt, või ei olnud täiesti avameelne, siis ma kindlasti ei esitaks seda tunnistust kohtule. Ja muidugi on kaitsjal täielik õigus vaielda tunnistaja usaldusväärsuse vastu, või esitada temale küsimusi sündmuste kohta.

Kolonel Anson: Aga kui seal on võimalus, et kõik N. Liidu tunnistajad on valevandujad, esinevad vabritseeritud tunnistusega, kas käsukorras või endaalgatuslikult, kuidas saab sellist juhtumit käsitleda, või kontrollida, kuna N. Liidu kodanikud ei kuulu meie kohtukorralduse alla?

Direktor Ryan: Jah, teil on õigus. Meie muidugi . . . USA-l ei ole jurisdiktsiooni minna Nõukogude Liitu ja korraldada seal valevande protsessi. Kuid meie kaitsevahend on, nagu ma ütlesin, et meie ei esita tunnistajat, kes meie arvates võiks rääkida valet. Kaitsja, kui temal on . . . kohtualune . . . kui on mingi põhjus uskuda või väita, et teatav tunnistus on valevanne, võib esitada see kohtule ja kohus otsustab.

Kolonel Anson: Nüüd me tuleme võib-olla tundelikuma küsimuse juurde ja pisut lähemale meie oma rahvusgrupile — eestlastele. Kas eriuurimiste osakond on kaalunud võimalust, et võib-olla Nõukogude Liit esitab vabritseeritud tõendeid ja nõukogude kodanike tunnistusi selleks, et purustada siin antikommunistlikku tegevust ja diskrediteerida rahvusgruppi,

Direktor Ryan: Ma ei näe mingit tunnusmärki, et see nii oleks. Kas me oleme seda võimalust kaalunud. — Jah. Ma ütleksin, me kaalusime seda võimalust. Me kaalusime mitmeid võimalusi. Kuid ma . . . tähtis punkt on, et ma ei ole leidnud mingit põhjust . . . Tunnistajad, kellega meie oleme rääkinud . . . ma olen veendunud, et igaüks neist on rääkinud tõtt ausalt ja siiralt nii hästi kui nad sündmusi mäletavad. Meie võime küsitleda tunnistajaid igal pool . . . nii . . nagu ma varem ütlesin, ma olen teadlik faktist, et ameerika-eestlaste ja nõukogude süsteemi vahel valitseb tüli ja arvamuste lahkuminek. Mina . . . ma respekteerin neid lahkarvamusi. Kuid küsimus ei ole siin selles. Küsimus on, et mina kui süüdistaja olen huvitatud kas tunnistaja räägib tõtt. Ja ma selgitanud enda veendumiseks iga juhtumi enne kui läheme kohtusse.

Sündmuste kalender

● **Laupäeval, 24. jaanuaril kell 7 õ. Eesti Majas T.E. Võitlejate Ühingu peoõhtu.**

● **Pühapäeval, 25. jaanuaril kell 3 p.l. Eesti Majas Eesti Gaiderite Kogu kirjandus-muusikaline pealelõuna Talihari '81.**

● **Reedel, 30. jaanuaril kell 7.30 õ. Tartu College'is Eesti Kunstide Keskuse tuluõhtu Soiree Monte Carlos.**

● **Pühapäeval, 1. veebruaril kell 3 p.l. Eesti Majas Eesti Liit Kanadas kontsert-aktus Marie Underi mälestuseks.**

● **Laupäeval, 7. veebruaril kell 6 õ. Eesti Majas Saarlaste Ühingu 25. juubeliaasta peoõhtu.**

Toetasid EKN tegevust

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas rahvuslikku tegevust toetasid oma majandusliku panusega novembris ja detsembris 1980. a. alljärgnevad kaasmaalased:

Alfred Aasma, Helmut Aavik abikaasaga, Uno Abe, Therese Adler, M. Aer, K. Agapuu, Mihkel Alas, V. Alasi, Armilda ja Ervin Aleve, Valter Allase, Helene ja Hugo Allisma, Emilie Aloe, Valdeko Aloe, A. Altosaar, Anne ja Peeter Altosaar, B. Alvet, John Andre, Adu Anelin, K. Ardam, Enni ja Karl Arend, Maria Arget, Endel Arro, H.J. Arus, Veli Arvo, Mari Aser, Aino Asor, Orvo ja Helga Ast, Jüri Auksi, Hilja Aun, Jakob ja Ada Avi.

Karl Berendsen, Maria Berendson, Oskar Birkenbaum, Kersti Biro, Gertrude Blum, Evald Blumberg.

Iivi Campbell, Meeri Devergnas, W. Donald.

R. Edari, F. Edur, EELK Vancouveri Peetri Kogudus, Niina Eelnurme, Hilda Eerme, Eesti Abistamiskomitee Kanadas, Eesti Organisatsioonide Liit Läänerannikul, Woldamar Egalik, J. Eilau, Jaan ja Leida Einola, Joosep Eistrat, Elbow Skiing, Arnold Eljas, Mati Epner, August Erikson, Triinu Estra.

Maret Frost, Maimu Gaizauskas, E. Gering, Veronica Ground.

August Haabniit, Johannes Haar, Johann Haiko, Vallo Haljaste, A. ja H. Hansson, Edu ja Helmi Harilaid, Salme Harris, Augustin Havi, Verner Heinar, Fred Heinlaid, E. Heinsar, Edgar Heinsoo, J. Helmeste, perekond H. Hiis, Arnold Himma, August Himmist, Maria Hindre, Jaan Hion, Meinhard Holmberg, Silver Holmberg, R. Holsmer, Leida Homits, Helmut Höövel, August Hütt.

I. Igav, J.E. Ilmas, Adele Ilves, L. Ilves, Uno ja Karin Ilves, Ella Ilmjärv, Albert ja Ellen Irs, Kaarel Irs.

A. Jaagumägi, Helmut Jaaguste, A. Jaamul, J. Jaek, E. ja L. Jakabson, N. Jaus, Eerik Joasaare, M. Joasaare, Ella Jostman, J. Juhanson, Liis Juske, Evald Juuram, Henno Jõgeva, Bernard Jõe, Virve Jõgi, Enno Järve, E. Järvis, Gustav Jürgens, Herbert ja Meida Jürgmann, Alfred Jürma, Hans Jürman.

Poolsada skauti lumelaagris

Skautüksus Lembitu Malev Kotkajärvel

Möödunud nädalalõpul toimus Kotkajärvel skautide järjekordne talveüritus — Lembitu Lumelaager 1981/I 53 osavõtjaga. Päikesepaistelisel laupäeval 22 C-kraadilise külmaga toimus suusatreening, radade läbisõitmine ja mängud suuskadel, pühapäeval pilvituse ja —5° C-ga peeti suusamärgisõidud ja suusavõistlused. Lumelaagriks valmis Kotkajärve suusaradade kaart, millel on ligi 50 km erinevaid, mitmesuguse maastikulise iseloomuga radasid — kujundatud Lembitu spordijuhi dr. Jaan Roosi poolt ja sisse lõigatud peamiselt Lembitu lellede abiga.

Laupäeva hommikul kell 10.30 heisati sini-must-valge lumise Kotkajärve kohale. Lipurivi toimus suuskadel, kuna maastik on kaetud umbes poole meetrilise lumekihiga. Kohe algas laagri tegevus. Suusatreeningu sihiks on poisse viia nii kaugele, et nad tunneksid suuska oma kehaosana, liiguksid suuskadel —— nagu liiguvad jalgadel, säilitaksid tasakaalu nii murdmaal kui laskumisel ja oleksid võimelised mängima suuskadel oma harilikke mänge. Sageli tuleb kepid ära panna, et käed oleksid tegevuseks vabad. Laupäeval käis kibe rahvaste-palli mäng suuskadel Richard Laanvere juhtimisel.

Suusatreening ei tee igast poisist meistrit, kuid Lembitu lumelaagrid on andnud kolm üle Ontario tuntud noort suusatajat — Richard ja Martin Vellendid ja Allan Mägi, kes veel ei ole oma võimete tipul.

Pärast sööki kohvikus jagas dr. Roos poistele välja äsja trükist tulnud suusaradade kaardid. Rajad kannavad lindude ja loomade nimesid, kõikide algus ja lõpp on peamaja läänepoolse otsa juures. Üldjoontes on rajad kaare-kujulised ning moodustavad roseti, mille südamikuks on Kotkajärve lipuväljak.

Radade sisselõikamine padrikusse, pinnase profiili parandamine ja märgistamine on hiigeltöö, mis ei valmi ühe aastaga. Praegu on rajad — kokku umbes poolsada kilomeetriti suusatamiseks küllalt head. Jooksu- ja jalutusradadeks muutuvad need aasta-aastalt, kuidas tegijatel on aega ja entusiasmi.

Mõne aasta pärast võib Kotkajärvel teha mitmepäevase nauditava jalutuskäigu, sest igal rajal on erinev maastikuline ilu.

2,5 km pikkusega põhiline võistlusrada on „kotka" ja 5 km-line „põdra" rada. Aga seal on veel karu, kauri, konna ,kopra, hirve, hauka, kuusiku ja männiku rajad. Laste jaoks on kerge 1,5 km-line ring nimetusega „tibutuur".

Õhtusöögiks oli laagripere parajasti väsinud ja tegevus muutus tubaseks. Viktor Vessmanni juhtimisel valmistati puukuulikestest laagrimärgid — kuused. Kaks Jaani — mõlemad doktorid — Roos ja Timusk valmistasid auhindu suusavõistluse võitjaile. Koldeõhtut juhtis Harold Kivi — õpiti ja lauldi kanoonilist laagrilaulu. Ülo Soots luges oma luuletusi. Toimus registreerimine homseteks võistlusteks.

Laagrist osavõtjad ööbisid Kotkajärve talvekindlates ja köetud ruumides, pärast vihtlemist Lembitu küla uues saunas.

Pühapäeva hommikuks oli ilm tõmmanud pilve ja muutunud koguni pehmeks.

Algasid suusamärgisõidud ja võistlused, mille tulemused on antud eraldi. Laagrilipp langetati pealelõunal — et oleks võimalik tagasisõitu alustada enne videviku saabumist.

Laagri üldjuhiks oli Lembitu maleva juht Harold Kivi, juhtkonda kuulusid mitmesuguste ülesannetega Asko Kütti, Viktor Vessmann, Ants Evard, Richard Laanvere, Robert Vessmann, spordijuhina dr. Jaan Roos. Laagrit toitlustas Hilja Jukkum, abiliseks Eda Loo.

LUMELAAGRI VÕISTLUSED

2,5 km noortele kuni 13 eluaastani: 1. Aldrek Meipoom — 14.41, Michael Wdowiak — 14.55, 3. Riina Kindlam — 17.53, 4. Andres Nurm — 18.02, 5. Tarmo Soots — 18.46, 6. Allan Vessmann — 19.31, 7. Alarik Nurm — 19.30, 8. Erika Meipoom — 19.38, 9. Tohver Timusk — 21.29 ja 10. Mark Evard — 26.40. Kõik osavõtjad, väljaarvatud viimane, saavutasid pronksmärgi.

5 km 14—15—16-aastastele. 1. Toomas Palo — 30.25, 2. Erik Tallmeister — 33.04, 3. Robert Sermat — 33.17, 4. Paul Pede — 35.37, 5. Ott Naelapea — 38.29, 6. Andres Kasekamp — 40.46, 7. Urmas Kori — 43.00.

10 km üle 17-aastastele: 1. Michael Sadul — 57.25, 2. Ülo Vastopä — 59.48, 3. Peeter Jeeger — 68.58, 4. Glen Leis — 81.40. 5 km võistlusklassi kuuluv Erik Konze valis omale 10 km distantsi, kuid ei lõpetanud. Tema 5 km aeg oli 31.26, nii et oma klassis võisteldes oleks ta seal saavutanud 2. koha.

Rahvusteater Kanadas saadab sõjavigastatuile helilindistusi

RIINA REINIK

Eesti Rahvusteater Kanadas näitleja Riina Reinik on saanud kirja Saksamaalt Lüübekis olevailt eesti sõjavigastatuilt. Sinna on sõjapimedaile aastaid saadetud helilindistusi ja nüüd küsitakse, kas Eesti Rahvusteater Kanadas oleks ka omalt poolt valmis teatrilavastuste helilindistusi saatma.

Kirjas on öeldud, et alul oli seal eestlasi 16, nüüd on veel järel 9. Kuigi neile vahendatakse saksakeelseid saateid, on nad huvitatud eestikeelseist helilindistusist. Sõjainvaliidid on omalt poolt kaasa pannud kulude katteks 100 Saksa marka (ca 40 dollarit).

Riina Reinik ütleb, et ERK tahab omalt poolt teha parima, pakkudes meie sõjavigastatuile, neile kes on võidelnud meie vabaduse eest, meelelahutust. Juba ongi tehtud kava mida teele saadetakse. Esimesena postitatakse juba sel nädalal operett „Onupoeg Bataaviast", milline helilindistus on olemas. Olemas on ka „Põrgupõhja uus Vanapagan", G. Helbemäe „Oleksin laululind", O. Lutsu „Kapsapea". Neile lisaks on ka dr. R. Toi lubanud saata oma kirikukontserdi helilindistuse. Ja tagasi saadetakse ka see „kulude katteks" saabunud 100-margaline Saksa raha, sest R. Reinik ütleb, et selliste meeste soovide täitmine kuulub temale südamelähedasemate algatuste hulka.

Nalja

Shoti abielupaar läheb restorani. Mees tellib kelnerilt: „Üks shnitsel, kaks taldrikut ja kaks paari nuge kahvleid."

Shotlane jagab saadud shnitsli hoolikalt pooleks, ühe poole asetab oma, teise naise taldrikule ja hakkab ise sööma. Naine aga ei puuduta oma lihatükki. Kelner vaatab seda pealt ja ei saa lõpuks jätta küsimata: „Kas teie pole shnitsliga rahul?"

„Olen küll — aga ma pean nii kaua ootama kuni mu mees enam ei tarvita MEIE valehambaid".